БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 223 (6152) НОЯБРИИН 5 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ Союзай ажалшад! Наукын, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты! Манай социалистическэ гүрэнэй улам саашадаа ургалгын ба һалбаран бадаралгын үндэһэ һуурие—ажалай бүтээсые зэсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлэгты!

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй Уряануудһаа).

Ажалшадай бэлэгүүд

Советскэ хүнүүд Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин баярта һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Мүнөө үедэ ууҗам манай социалистическэ Эхэ орон нютагай бүхы советскэ арадай ажалай ба политическэ угаа ехэ дэбжэлтэ боложо байна. Большевигүүдэй партиин Центральна Комитедэй Октябрьска Уряануудаар зоригжоһон манай ажалшад Агуухэ Октябриин алдарта һайндэрые гайхамшагта амжалтануудаар угтахань.

Октябрьска революци болбол хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе—социализмын илалтын үе нээһэн байна. Үе наһаараа дарлагдажа байһан ажалша хүнүүд бүхэдэлхэйн түүхэдэ анха түрүүшынхеэ дарлалта мүлжэлгые хобхо сохин хаяад, өөһэдынгөө оронай ба хуби заяагай эзэн болоһон ба жаргалта һайхан ажабайдал зохёожо эхилһэн байна. Ленин—Сталинай агуухэ партиин хүтэлбэри доро манай оронай ажалшад социалистическэ общественэ амжалта түгэсөөр байгуулаад, коммунизмын гэрэлтэ һайхан орой тээшэ дабшалзан зорижо ябана. Социализмын оршон байдалда арад түмэнэй оюун бэлигынь үзэгдөөгүй хэмжээр бадаран гараа, ажалша оронай гайхамшагта ехэ эдэбхи ба барагдашагүй үүсхэл һалбаран гараа. Сүлөөтэ ажалай ашые эдлэһэн манай советскэ хүнүүд түүхэ домогто дуулдаагүй бүтээлтэй шарталгануудые харуулна. Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө хизааргүй ехэ зоригтойгоор тэмсэнэ.

Ажахын ба культурна байгуулалтадаа гайхамшагта илалтануудые түйлаһан тухайгаа манай оронай ажалшад агуухэ Сталинда омог дүүрэнээр рапортална. Түрэл столица Москвагаймнай радио шэнэ шэнэ амжалтанууд тухай мэдээнүүдые дамжуулжа, арад зоноо баясуулна.

Манай Бурят-Монголойшье үргэн дайдаар, ой тайгаар бурьялма халуун ажал хүдэлмэри бусалжа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай ажалшадай эдэбхи хэмжээлынь хизааргүй ехэ. Өөһэдынгөө социалистическэ гүрэнэй эзэн байһан тэдэнэр хадаа засаг түрынгөө нютагай органуудые һунгахаяа тон ехэ зоригжолтойгоор бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр болбол Сталинска Конституцяар үгтэһэн эрхэеэ эдлэжэ, дэлхэй дээрэ эгээл демократическа һунгуулиин хуулине бэелүүлжэ, өөһэдынгөө эрхим хүбүүд басагадые нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд һунгуулиин комиссинуудта дэбжүүлээ. Һунгуулиин участогуудаар хаа хаанагүй—завод фабрикануудта, полевой стан дээрэ, хонин гүүртэнүүдтэ; ой тайга соо—олон мянган агитаторнууд манай советскэ социалистическэ байгуулалтын агуухэ хүсэн тухай, большевигүүдэй партиин сэсэн мэргэн политика тухай, агуухэ вождь тухайгаа, эб найрамдалай түлөө тэмсэл тухай; манай арадай илалтанууд ба зол жаргалта байдал тухай һунгагшадта хэлэжэ үгэнэ. Тэдэнэй дүлэтэ большевистскэ үгэ ажал габьяада арад түмэнөө зоригжуулна.

Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөн манай республикын промышленна ба транспортын предприятинуудаар, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудаар эршэ ехэтэйгээр дэлгэрһэн байна. Мүнөө Бурят-Монголоймнай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигентнэ ажалай түлөөлэгшэд Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа дүүргэһэн тухайгаа, бүгэдэарадайнгаа һайндэртэ бэлэглэһэн бэлэгүүд тухайгаа мэдүүлнэ. Галуута-Нуурай шахтёрнууд арба һарынгаа түсэбые дүүргээд, тэрээнһээ гадуур олон мянган тонно нүүрһэ Эхэ орондоо үгэһэнөө рапортална. Ленинэй ордентэ Улан-Удын паровоз бүтээлгын заводой олон мянган хүдэлмэришэдэй коллектив Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээд, ВЦСПС-эй ба ССР Союзай зам харилсаанай Министерствын дамжуулгын улаан тугта хүртэбэ. Хориин аймагай Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонинои фермын хүдэлмэрилэгшэд хони үсхэбэрилхэ жэлэй түсэбые 120 процент дүүргэжэ, өөһэдынгөө хубитые һайндэрэй бүгэдэарадай бэлэгтэ оруулба. Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсоһон Кабанскын аймагай таряашад гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Иимэ жэшээнүүд тоо томшогүй олон. Игэжэ советскэ хүнүүд Октябриингаа һайндэрые тэмдэглэдэг заншалтай.

Ленин—Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн советскэ хүнүүд түйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, харин улам урагшаа дабшахые шармайн оролдодог. Марксизм-ленинизмын хамагые илагша идеянүүд коммунизмын түгэс илалтын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө һайн һайхан ажалда советскэ патриодуудые зоригжуулна. Тэдэнэй хүсэтэ ба уран гараар агуухэ сталинска барилганууд бүтээгдэжэ эхилээ, байгаалиин хүсэнүүд хүнэй мэдэлдэ орожо, бүхы баялигуудаа дэлгэн үгэжэ байна. Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар олон миллион советскэ арад урагшаа; коммунизмын илалта тээшэ нигта жагсаалтайгаар дабшажа ябана.

Столицын ажалшадай баярай суглаанууд

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд столицын районуудта ноябриин 2-то угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр боложо үнгэрөө.

Столицын Ленинскэ районой ажалшадай суглаан дээрэ 1200 гаран хүн сугларба. Районой предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад, интеллигенциин, партийна ба профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэд сугларба. Сугларагшадай дунда — СССР-эй науконуудай Академиин ба тэрэнэй институдуудай хүдэлмэрилэгшэд, Ленинскэ хаданууд дээрэхи Московско университедэй үндэр байшангай барилгашад байлсаба.

Нүхэр И. В. Сталин түрүүтэй ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюро хүндэтэ президиумдэ нэрьемэ альгаташалган доро һунгагдаба.

ВЦСПС-эй секретарь К. С. Кузнецова Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Метростройн культурын ордон соо Молотовско районой ажалшадай баярай суглаан болоо. Нефтяной промышленностиин министр Н. К. Байбаков элидхэл хэбэ.

Искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй Центральна байшан соо Коминтерновскэ районой ажалшадай суглаан болоо.

Баярай суглаанууд тэрэшэлэн олохон предприятинууд дээрэ болобо.

Нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалганууд бүхы суглаанууд дээрэ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр абтаба.

БМАССР-эй СОВМИНДА БА ВКП(б)-гэй ОБКОМДО

Бурмонпромсоведэй болон инвалидуудай кооперациин артельнүүдэй гэшүүдэй дунда 1950 оной гурбадахи квартал соо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй бюро болбол валова продукци бүтээн гаргаха кварталайнгаа түсэбые 118.8 процент, тэрэ тоодо ажалай бүтээсын түсэбые 116,8 процент дүүргэһэн Бурмонпромсоведэй системын «Кооператор-комсомолец» гэжэ артелиин коллективые тус мүрысөөндэ илаба гэжэ тоолоод, өөһэдынгөө дамжуулгын Улаан тугые, 10 мянган түхэриг мүнгэн шан барюулгатайгаар үгэхэ гэжэ тогтообо.

Валова продукци гаргаха гурбадахи кварталай үйлэдбэриин программые 125,1 процент, ажалай бүтээсын түсэбые 117,8 процент дүүргэһэн «Труд» гэжэ олзоборилгын артелиин коллектив энэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээд, 8 мянган түхэригэй шанда хүртэбэ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Иркутска областиин колхозууд ба совхозууд 1950 ондо таряа тушааха гүрэнэй түсэбые 100,1 процент дүүргээ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Эдеэ хоолой культурануудые тушааха түсэб 116,6 процент дүүргэгдээ. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар гүрэндөө колхозуудай таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Хартаабха бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб 104,1 процент дүүргэгдээ гэжэ мүн лэ элидхэнэбди.

1951 ондо үндэр ургаса абалгада бэлэдхэн, областиин колхозууд ба совхозууд мүнөө жэлдэ намарай культурануудай тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргээд, ороohото культурануудые сохижо абаха ба үрһэ хааха хүдэлмэреэ дүүргэжэ байна.

Партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозууд ба совхозуудай хүсэлэлгэнүүдынь мүнөө хүдөө ажахын хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, 1951 оной хабарай тарилгын бэлэдхэлдэ, виитынгээ малые тэжээлээр ба дулаан байраар хангалгада, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь улам бэхижүүлгэдэ зорюулагданхай.

Иркутска областиин колхозннгууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна ба советскэ органууд, советскэ бүхы арадтал адляар, манай инаг Эхэ оронои аша туһада советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын тулада саашадаашье хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танине найдуулнабди.

ВКП(б)-гэй Иркутска обкомой Секретарь А. ХВОРОСТУХИН.
Иркутска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ И. НИКОЛЬСКИЙ.
Бэлэдхэлэй Министерствын Иркутска областьдохи Түлөөлэгшэ М. КОЗЛОВ.
Иркутска областиин хүдөө ажахын управлениин Начальник М. КУЗНЕЦОВ.
Совхозуудай Иркутска трестын Директор А. ТУРКОВСКИЙ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Чувашска АССР-эй колхозууд, совхозууд ба туһалбариин ажахынууд 1950 оной ургасаһаа таряа тушааха гүрэнэй түсэбые октябриин 28-да дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Эдеэ хоолой культурануудые тушааха түсэб 150,1 процент дүүргэгдээ.

Тэрэшэлэн ноохо бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб 100,9 процент дүүргэгдээ. Дайнай урдахи 1940 онойхиһоо 2 мянга 920 центнер үлүү ехэ ноохон энэ жэл гүрэндэ тушаагдаба. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар гүрэндөө таряа ба түсэбһөө гадуур ноохо тушаалгаяа колхозууд үргэлжэлһөөр.

Ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса абаха тухайда анхарал табижа, республикын колхозууд ба совхозууд намарайнгаа тарилгые сар соонь хэжэ, түсэбөө 100,9 процент дүүргээ.

Мүнөө республикын колхознигууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд таряа сохилгоёо түргэнөөр түгэсхэхын, 1951 оной хабарай тарилгада хэрэгтэй үрһэ хаалгаяа гүйсэд дүүргэхын, малажалай продуктнуудые ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүхы шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Чувашска АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, советскэ бүхы арадтал адляар, манай советскэ Эхэ оронои хүсэ шадалые улам бэхижүүлгын аша туһада шэн зоригтойгоор саашадаа ажаллаха ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө нэрэтэй түрэтэй оруулалта хэхэ байна.

ВКП(б)-гэй Чувашска обкомой Секретарь АХАЗОВ.
Чувашска АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ АФАНАСЬЕВ.
Бэлэдхэлэй Министерствын Чувашска АССР-тэхи Түлөөлэгшэ ФЕДОТОВ.
Чувашска АССР-эй хүдөө ажахын Министр МАРТЫНОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой АССР-эй һургуулиин багшанарые орденууд ба медальнуудаар шагнаха тухай

Үни удаан ба һайнаар ажаллаһанайнь түлөө шагнаха гэбэл:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Волкова Екатерина Ивановнае — Улан-Удэ городой № 4 долоон жэлэй һургуулиин багша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. Козлова Татьяна Павловнае — Улан-Удэ городой № 22 дунда һургуулиин багша.
2. Куклина Нина Тимофеевнае — Улан-Удэ городой № 4 долоон жэлэй һургуулиин багша.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. Дегтярева Агния Михайловнае — Баунтын аймагай Карафтистска дунда һургуулиин багша ба директор.
2. Катышева Лидия Ивановнае — Заиграйн аймагай Илькинскэ долоон жэлэй һургуулиин багша.
3. Лагерева Агриппина Никифоровнае — Яруунын аймагай Витимскэ дунда һургуулиин багша.
4. Мирушкина Мария Ивановнае — Баунтын аймагай Уакитска долоон жэлэй һургуулиин багша ба һуралсалай частине даагша.
5. Надеждина Анастасия Николаевнае — Улан-Удэ городой № 22 дунда һургуулиин багша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. Ананьева Мария Никандровнае — Улан-Удэ городой № 22 дунда һургуулиин багша.
2. Астраханцева Анна Прокопьевнае — Улан-Удэ городой № 16 дунда һургуулиин багша.
3. Волгина Варвара Васильевнае — Баунтын аймагай Ивановска эхин һургуулиин багша ба даагша.
4. Дондукова Дулма Дугаровнае — Яруунын аймагай Ульдиргын долоон жэлэй һургуулиин багша.
5. Добрынина Парасковья Константиновнае — Кабанскын аймагай Твороговскэ долоон жэлэй һургуулиин багша.
6. Жирякова Полина Ильиничнае — Заиграйн аймагай Дээдэ-Тальцын долоон жэлэй һургуулиин багша.
7. Зодбоева Норбо Гармаевнае — Иволгын аймагай Оронгын долоон жэлэй һургуулиин багша.
8. Иванова Вера Петровнае — Улан-Удэ городой № 22 дунда һургуулиин багша.
9. Ильина Вера Ивановнае — Кабанска дунда һургуулиин багша.
10. Калекин Хайма Самуйловичые — Баунтын аймагай Троицка долоон жэлэй һургуулиин багша ба директор.
11. Миневич Юдифь Борисовнае — Улан-Удэ городой № 1 дунда һургуулиин багша.
12. Молотова Феодора Алексеевнае — Бичурын аймагай Шибертын долоон жэлэй һургуулиин багша.
13. Мартынова Агафья Фокиевнае — Хориин аймагай Хандагайска долоон жэлэй һургуулиин багша.
14 Милюкина Клавдия Васильевнае — Баунтын аймагай Троицка долоон жэлэй һургуулиин багша ба һуралсалай частине даагша.
15. Пермякова Степанида Ниловнае — Түнхэнэй аймагай Шимкинскэ эхин һургуулиин багша.
16. Петрова Пелагея Григорьевнае — Сэлэнгын аймагай Загустайн дунда һургуулиин багша.
17. Садовская Вера Иосифовнае — Заиграйн аймагай Ташалангай эхин һургуулиин багша.
18. Соколова Анна Сергеевнае — Баунтын аймагай Боровска эхин һургуулиин багша ба даагша.
19. Суворова Анна Сергеевнае — Кабанскын аймагай Еланска эхин һургуулиин багша ба даагша.
20. Трунева Аграфена Антиповнае — Хэжэнгын дунда һургуулиин багша.
21. Юшина Евдокия Даниловнае — Улан-Удэ городой № 5 долоон жэлэй һургуулиин багша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль
1950 оной октябриин 17.

Консервнэ заводойхид эдэ үдэрнүүдтэ

Үглөөнэй 9 час... Консервнэ заводой олон тоото хүдэлмэришэдэй эршэтэ ажал эхилнэ.

Түмэр отолдог ба банкануудые бүтээдэг цех. Эндэ станогууд дээрэ консервнэ банкануудай хабхагууд, оёорнууд секунда бүхэндэ штамповалагдаад, таһалгаряагүйгөөр һубарин гарана. Банкануудай корпусуудые бүтээгээд, оёорыень гагнадаг машинануудай хүдэлжэ байхыень харахада тон һонирхолтой. Ялагар сагаан түмэрөөр бүтээгдэһэн консервнэ банканууд конвейерээр дамжан доошоо—консервнэ цехтэ орожо байхыень харахада, час соо хэдэн мянган банкануудай бүтээгдэдэг байһаниинь эли болоно. Эдэ машинанууд дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые коммунист-мастер нүхэр Дульянинов толгойлно.

Заводой эгээл гол шухала продукциин үйлэдбэрилэгдэдэг консервнэ цех. Ууҗам һаруул цехын тэг дундуур хоёр ряд конвейер дээрэ саб сагаан халадуудые үмдэһэн хэдэн арбаад басагадууд шамдуу түргэнөөр хүдэлмэрилнэ. Конвейер дээгүүр ерэжэл, ерэжэл байһан банкануудта хэрэгтэй хэмжээнэй перец, дабһа, лаврово набшаһа, өөхэ ба мяханай фарш хэгдэн саашаа ошоно.

Цехын гоё һайханаар шэмэглэһэн показателиин доска дээрэ бригада бүхэнэй хүдэлмэриин үдэр бүриин дүн харуулагдана. Тэндэ бригадир Дубоносовагай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригадын Октябриин урдахи мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан тухай бэшэгдэнхэй.

—Манай бригада табанжэлэйнгээ даалгабарита түсэбые үшөө нёдондо хала дүүргээ һэн. Тэрэ амжалтаараа һанаагаа амараагүйбди. Мүнөө хаа хаанагүй дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ хабаадалсаад байхадаа, халаан бүхэнэйнгөө нормые хоёр дахин шахуу дүүргэнэбди, — гэжэ бригадын эрхим стахановка Валентина Вдовина хөөрэнэ.

Конвейерэй саада захада фаршаар дүүргэгдэһэн банкануудые механическаар хабхаглалга хэгдэнэ. Нэгэ час соо хэдэн мянган банканууд хабхаглагдажа, шаналгада бэлэн болоно.

Зураг дээрэ: консервын цехын Люба Дубоносовагай бригада ажаллажа байна.
3. Веснинагай фото.

Стериализационно отделенидэ консервэнүүдые шанадаг автокотёлнуудай температурые шалгажа ябаха зуураа, консервнэ заводой директор нүхэр Горабец иигэжэ мэдүүлнэ:

—Эхэ оронойнгоо аша туһада үнэн зүрхэнһөө хүдэлмэрилхэ гээшэ — советскэ хүнүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болонхой гэжэ ойлгоһон манай заводой хүдэлмэришэд Октябриин урда тээхи мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн ябана. Консервэ үйлэдбэрилхэ октябрь һарынгаа даалгабарие 15 хоног соо дүүргэжэ, һарынгаа түсэбһөө гадуур нэгэ миллион банка консервэ гаргаад байнабди. Ноябриин 7 болотор 4-дэхи кварталайнгаа программые гүйсэд дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлээбди.

Заводой түрүү бригадирнууд Овсянкин, Дубоносова, Домостой гэгшэдэй бригаданууд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бригада хоорондын мүрысөөндэ түрүүлнэ. Нүхэр Овсянкин болбол мяхые яһанһаань шулаха хүдэлмэрие зүбөөр эмхидхэнэ. Тэрэнэй бригада холодильнигһаа абаһан түүшэнүүдээ саг соонь гэдхээжэ, мяха шулагшадта абаашажа үгэлгые хангана. Энэ хадаа ондоо юумэндэ сагаа гээнгүйгөөр гансал хүдэлмэреэ түргэдхэхэ арга боломжо мяха шулагшадта олгоно. Тиин, бригада үдэр соо даалгабаряа 250 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Нүхэр Домостойн бригада банкануудые фаршаар дүүргэлгые түргэн методээр хэдэг юм. Энэ бригада имагта эрхим һайн шанартай продукци үгэхын түлөө тэмсэнэ. Тус бригадын үйлэдбэрилһэн консервэнүүд стандартһаа нэгэшье граммаар дутадаггүй. Бригада хадаа голодһо гараха ябадалые гүйсэд усадхажа, «эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэзэргэдэ хүртэнхэй.

Үнгэрһэн неделиин ажалай нэгэ үдэрэй дүн гаргахада, консервэ үйлэдбэрилэгшэдэй гараар эрхим һайн шанартай 28.000 банка консервэ нормоһоо гадуур үйлэдбэрилэгдөөд байба. Энэ хадаа Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ консервнэ заводойхидой стахановскаар ажаллажа байһанай толотомо гэршэнүүдэй нэгэн мүн.

Б. Дашиев.

„БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИ ХАЙШАН ГЭЖЭ БАЙГУУЛАГДАНХАЙБ“

гэһэн темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

«Бүхэсоюзна коммунистическэ (большевигүүдэй) парти хайшан гэжэ байгуулагданхайб» гэһэн темээр хэгдэхэ занятинууд хадаа дайшалхы партийна организациин удхашанарые, партиин Уставай үүргые тайлбарилха, Ленин—Сталинай партиин гэшүүн байха гээшэ хэды ехэ нэрэ хүндын хэрэг бэ гэжэ харуулха, большевистскэ партиин гэшүүнэй харюусалгань хэды ехэ, тэрээндэ даалгагдаһан уялганууд хэды ехэб, тэрэнэй эрхэнүүд ямар бэ гэжэ харуулха уг зорилготой. Эдэ занятинуудай зорилго хадаа эбдэршэгүй ленинскэ-сталинска эмхидхэлэй принципүүд болбол бүхы коммунистнуудай, бүхы партийна организацинуудай бүхы практическа хүдэлмэрые тодорхойлно гэжэ зааха ябадал болоно. Һурагшад хадаа партиин эмхитэй ябадалай, дура зоригойнь единствын, ажал-ябуулгануудайнь единствын тон ехэ удхашанарые шудалан ойлгохо, партиин гэшүүнэй нэрэ зэргэ хадаа партийна дисциплиные эбдэхэ ябадалтай, партиин программа болон Уставһаа хазагайрха ябадалтай таарахагүй гэжэ шудалан ойлгохо ёһотой.

Энэ темые шудалан үзэлгэдэ программын ёһоор 6 час хараалагдана. Энэ сагые удаадахи ёһоор хубаарилха гэжэ һайшаан дурадхагдана:

1. Энэ темын «Большевигүүдэй парти—хүдэлмэришэн ангиин единэ дайшалхы организаци» гэһэн разделдэ—2 час.
2. «Партиин гэшүүд, тэдэнэй уялганууд ба эрхэнүүд» гэһэн разделдэ —2 час.
3. «Партиин байгуулга» гэһэн разделдэ—2 час.

* * *

«Большевигүүдэй парти—хүдэлмэришэн ангиин единэ дайшалхы организаци» гэһэн хөөрэлдөө эхилхэдээ пропагандист болбол дайшалхы партийна организациин удхашанар тухай, манай парти ганса эли тодо уг зорилготой, үнэн зүб политика ябуулдаг байһандаа бэшэ, харин өөрынгөө зэргэнүүдые зүбөөр эмхидхэдэг тулада өөрынгөө зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэдэг тухайнь хэлэхэ байна. Большевигүүд хадаа бата бэхи дайшалхы организациин удхашанарые хододоо шухалада тоолодог байгаа, энэ организациие һуларуулха, партийна журамые задагайруулха, партиин единствые һандаргаха, тэрэниие элдэб бүлэгүүдэй, фракцинуудай ба бусадай сугларалга болгохо гэһэн меньшевигүүдэй, троцкистнуудай, бухаринецүүдай ба бусад урбагшадай һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү эрид шууд тэмсэһэн байха юм.

Парти тухай Ленин—Сталин хоёрой һургаалай гол эмхидхэлэй заабаринуудые һурагшадта богонёор һануулан хэлэхэ, парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин түрүү, эмхитэй отряд, пролетариадай ангиин организациин дээдэ формо мүн, парти хадаа үргэн олон зонтой нигта холбоотой, единэ түсэбэй ёһоор ба единэ хүтэлбэри доро ажалладаг единэ, нигта жагсаалтай, дисциплинэтэй организаци байха ёһотой гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Партиин Устав—партийна ажабайдалай эбдэршэгүй хуули мүн. Партиин программа, партиин уг зорилгонуудые, тэдэнээ бэелүүлхэ замуудые заадаг ба научна ёһоор тодорхойлон тайлбарилдаг байхадань, партиин Устав хадаа партиин практическа ажал-ябуулгын аргануудые, партиин байгуулагдаха эмхидхэлэй формонуудые, тэрэнэй доторой ажабайдалай гол шухала хүтэлбэрилхы гуримнуудые тодорхойлдог байна.

Устав программа хоёр нигта холбоотой юм гэжэ заагаад, пропагандист болбол ВКП(б)-гэй Устав гээшэ партиие байгуулгын ленинскэ-сталинска принципүүдһээ эшэ абадаг гэжэ хэлэхэ ёһотой. Партиие байгуулгын гол эмхидхэлэй принципүүд иимэ юм гэбэл: партийна организацинуудай ажал-ябуулгадахи нарин шанга централизм, дотоодын дисциплинэ, дура зоригой единство, ажал-ябуулганудай единство, фракцинууд болон группировконуудай байжа болохогүй ёһо, партида орогшодые наринаар шалажа абалга, партиин зэргэдэ оппортунистическэ жэжэ-буржуазна этэгээдүүдые үгы байлгаха ябадал, партийна гэшүүдэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ тухай ба парти доторой демократиие хүгжөөхэ тухай сэг үргэлжын анхарал оролдолго болоно. Эдэ принципүүд устав соо ямараар хэлэгдэнхэйб гэжэ, партийна организацинуудай үдэр бүриин бүхы ажал-ябуулга дотор ямараар бэелүүлэгдэнэб гэжэ пропагандист харуулха байна. Тэрэнэй тулада пропагандист болбол партиин түүхэһээшье, мүн нютагайнгаа партийна организациин практикаһаашье жэшээнүүдые харуулжа болохо.

Большевистскэ парти хадаа урдаа табигдаһан шэнэ политическэ зорилгонуудһаа дулдыдуулан өөрынгөө зэргэнүүдые болон эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриин аргануудые шадамар бэрхээр шэнэдхэн байгуулдаг ябадалаараа шалгардаг юм. Шэнэ зорилгонуудтай таарал дуулан уставта хубилалтануудые оруулха зуураа, парти хадаа партиие байгуулгын большевистскэ принципүүдые эбдэдэггүй байна.

Большевистскэ парти, тэрээнэй агуу ехэ вождьнор Ленин Сталин хоёр, Уставые наринаар дүүргэхын түлөө, большевизмын эмхидхэлэй үндэһэ һууринуудые сахихын түлөө ходоо тэмсэдэг һэн. Ленинизмын дайсад—троцкистнууд, бухаринецүүд болон партиин зэргэдэ мэхэ гохоор ороһон бусад урбагшад хадаа партида эсэргүүгээр атакануудые хэһэн байха юм. Тэдэнэр манай партиин зэргэнүүдэй нигта жагсаалые һандаргаха, тэрэнэй дисциплиные эбдэхэ, тэрэнэй булад хатуу единствые һандаргаха, советскэ засагые унагааха гэжэ һэдээ. Парти болбол троцкистско-бухаринска хоёр нюуртаниие бута сохёо, тэдэ бузарнуудые партиин зэргэһээ хамажа хаяа, тиигэжэ единствээ үшөө ехээр бэхижүүлээ.

ВКП(б)-гэй мүнөөнэй Устав хадаа 1939 ондо партиин арбан наймадахи съездээр баталан абтаһан юм гэжэ саашань пропагандист тайлбарилха ёһотой. ВКП(б)-гэй 18-дахи съездһээ урда тээ байһан устав хадаа партида абалгын элдэб (хүдэлмэришэд, таряашад, албахаагшад) категоринуудые тогтооһон байгаа. Категори бүридэ тусхай кандидатска стаж тогтоогдодог һэн. Манай орон дотор социализм илажа, советскэ обшествын ангиин структурые хубилгаһан ушарынь хадаа категоридо хубааха ябадалые хэрэггүй болгоо. Тэрэнтэй дашарамдуулан ВКП(б)-гэй шэнэ Устав хадаа партида абалгын нэгэн янзын условинуудые; партида орогшодто адли кандидатска стаж тогтоогоо.

Партиин гэшүүдэй эдэбхиин ургаһан ба парти доторой демократиие үшөө үргэдхэхэ хэрэгтэй болоһон ушарһаа партиин арбан наймадахи съезд уставта ондоо хэдэ хэдэн хубилалтануудые оруулаа.

Хөөрэлдөө хэхэдээ һурагшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ удаадахи асуудалнуудые табиха хэрэгтэй.

1. Дайшалхы партийна организациин удхашанар ямар бэ?
2. Большевистскэ партиие байгуулгын эмхидхэлэй принципүүд ямар бэ?
3. Партиин Устав яахадаа парти доторой ажабайдалай эбдэршэгүй хуули мүн болоноб?

Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа үзэһэн материалаа һурагшадай хэрзэргэ һайнаар ойлгоһыень, большевистскэ партиие байгуулгын эмхидхэлэй принципүүдые тэдэнэрэй хэрзэргэ эли тодоор ойлгоһониинь мэдэхэ арга пропагандистда олгохо байна.

ХОЕРДОХИ ЗАНЯТИ

«Партиин гэшүүд, тэдэнэй уялганууд ба эрхэнүүд» гэһэн разделээр хэгдэхэ хөөрэлдөөе пропагандист болбол партиин дайшалхы шадабаринь тэрэнэй составаар тодорхойлогдоно гэжэ тайлбарилха ябадалаар эхилхэ ёһотой. Тиимэһээ партиин гэшүүдэй үүргэ болон удхашанар тухай, партида абаха тухай асуудалнууд партийна байгуулга дотор хэзээ бухэндэ шухала һуури эзэлнэ.

Парти хадаа орохо дуратайл хүнүүдые бултыень өөрынгөө зэргэдэ абажа шадахагүй байна. Парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин болон бүхы ажалшадай ушар ёһо мэдэхэ түдөөлэгшэдыел, коммунизмын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэдыел Ленин—Сталинай партиин гэшүүдэй үндэр дээдэ нэрэзэргэдэ хүртэмөөр, советскэ арадай эрхим хүбүүд болон басагадые өөрынгөө зэргэдэ абадаг.

Пропагандист болбол В. И. Ленинэй наһа бараһантай дашарамдуулан Советүүдэй II съезд дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэнүүдые һурагшадта хэлэжэ үгэхэ ёһотой. Нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн:

«Бидэнэр, коммунистнууд—онсо табилантай хүнүүд гээшэбди. Бидэнэр тусхай материалһаа эсхэгдэнхэй байнабди. Бидэнэр болбол пролетарска агуу ехэ стратегэй арми, нүхэр Ленинэй арми болоһон хүнүүд гээшэбди. Энэ армида хабаатай байха нэрэ хүндэһөө дээшэ юуншье үгы. Нүхэр Ленинэй байгуулһан ба хүтэлбэрилжэ байһан партиин гэшүүнэй нэрэһээ дээшэ юуншье үгы», (И. Сталин, Зохёолнууд, том 6, нюур 46).

Саашань Устав дотор партиин гэшүүд тухайда хэлэгдэһэн ленинскэ нэгэдэхи параграфые шудалха, хүдэлмэришэн анги сооһоо, ажалшадай дундаһаа түрүү, ушар ёһо мэдэхэ хүнүүдые партида абаха ябадалые хангаха хэрэгтэ Уставай нэгэдэхи параграфай тон ехэ удхашанартайе харуулха хэрэгтэй. Уставай нэгэдэхи параграф соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Партиин программые мэдэрдэг, тэрэнэй организацинуудай нэгэндэнь хүдэлмэрилдэг, партиин тогтоолнуудай мэдэлдэ ородог ба гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэдэг хүн бүхэн партиин гэшүүн гэжэ тоологдоно». Манай партиин Уставай энэ шухалын шухала дүримые баталхын тулада Ленин, Сталин хадаа меньшевигүүдтэ эсэргүүсэн хэды ехэ тэмсэл хэһыень пропагандист һурагшадта һануулха ёһотой.

Саашань пропагандист болбол ВКП(б)-гэй зэргэдэ абалгын гурим тухай хэлэхэ байна. Партида абалга хадаа имагтал индивидуальна гуримаар бэелүүлэгдэдэг гэжэ пропагандист зааха юм. Ажалшадай ушар ёһо мэдэхэ, эдэбхитэй, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүд партида абтана.

ВКП(б)-гэй зэргэдэ орогшод түрүүшээр кандидадуудай зэргэдэ абтаад, удаань, кандидатска стажынгаа болзорой дүүрэхэдэ, партиин гэшүүндэ абтана. Партида орогшын ямар хүн байһыень һайтар шалгахын тулада, тэрэниие партиин Устав болон программатай танилсуулхын тулада нэгэ жэлэй кандидатска болзор тогтоогдонхой.

Партида орогшо бүхэн партиин гурбан гэшүүнһээ рекомендацитай байха ёһотой. Рекомендаци гээшэ ехэхэн харюусалгатай хэрэг мүн гэжэ заагаад, пропагандист болбол партида орогшодто рекомендаци үгэһэн коммунистнуудай хэды ехэ харюусалгатай байнаб, партида абаха тухай мэдүүлгые партийна суглаанууд дээрэ хэрзэргэ анхаралтайгаар ба һайнаар хаража үзэхэ хэрэгтэйб гэжэ тайлбарилха ёһотой.

Хөөрэлдөө хэхэдээ коммунистын уялганууд тухай тодорхойгоор хэлэхэ шухала. Марксистско-ленинскэ теориие шудалха гээшэ коммунист бүхэнэй шухала ба саг үргэлжын уялга мүн гэжэ пропагандист хэлэнэ. Пропагандист болбол партиин XVIII съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо нүхэр Сталинай иигэжэ хэлэһэниие һурагшадта һануулха ёһотой:

«Гүрэнэй болон партийна хүдэлмэриин ямаршье һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ хэмжээнэй ба марксистско-ленинскэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалайнь дээдэ зэргэдэ байха бүринь хүдэлмэриин дээдэ зэргэдэ ба ашаг ехэтэй байха, хүдэлмэриинь үрэ дүнгүүд ашагтай байха, харин һөөргэ,—хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ хэмжээн болон марксистско-ленинскэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалайнь доодо зэргэдэ байха бүринь хүдэлмэридэнь һаатабари болон буруу һурэлгэнүүд болодог, хүдэлмэришэд өөһэдөө гүнзэгы бодолгүй, ахир түлюур болошодог гэжэ аксиомо мэтээр мэдэрхэ хэрэгтэй» («Ленинизмын асуудалнууд», нюур 598).

ВКП(б)-гэй Устав хадаа партиин болон ороной политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха, коммунизмын түрүү ба эдэбхитэй байгуулагша мүн байха гэжэ коммунист бүхэниие уялгална. Коммунистнууд партийна дисциплиные наринаар сахиха ёһотой. Партиин урда байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хадаа партиин гэшүүн бүхэнэй дисциплинэтэй байха ябадалһаа дулдыдаха юм.

Гүрэнэй дисциплиные сахихын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, өөрынгөө хэрэгэй техникэ шудалха, үйлэдбэриингөө ба хэрэгэйнгээ шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ, өөрөө жэшээ харуулан, партийнабэшэ хүнүүдые эрмэлзэтэй шанга ажалда хабаадуулха, олониитэтэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ гэжэ ВКП(б)-гэй Устав коммунистнуудые уялгална.

ВКП(б)-гэй гэшүүдэй уялганууд тухай хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол нютагайнгаа партийна организациин ажабайдалһаа материал хэрэглэжэ болохо, ажахын-политическэ зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэл дотор коммунистнуудай түрүү үүргэ ямараар бэелүүлжэ байһыень харуулха, тэдэнэрэй политическэ эрдэмэ ямараар дээшэлүүлжэ байһыень, партийна дисциплиные ямараар сахидагыень, олониитэтэй холбоо барисаагаа ямараар бэхижүүлдэгыень, марксизм-ленинизмын идеянуудай үндэһөөр, олониитые хайшан гэжэ хүмүүжүүлдэгыень, партиин политика болон шиидхэбэринүүдые ямараар тайлбарилан ойлгуулдагыень харуулха байна.

Саашань пропагандист партиин гэшүүнэй эрхэнүүд тухай хэлэхэ юм. ВКП(б)-гэй Уставай ёһоор партиин гэшүүн иимэ эрхэтэй гэжэ пропагандист зааха байна гэбэл: партийна политикын бүхы асуудалнуудые сүлөөтэйгөөр ба бүтээмжэтэйгөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаха; партийна суглаанууд дээрэ партиин ямаршье хүдэлмэрилэгшые шүүмжэлхэ; партийна органуудта һунгаха ба һунгагдаха, өөрынгөө ажал-ябуулга гү, али ябадал тухайда шиидхэбэриин гаргагдаха байһан бүхы ушарнуудта нюураараа хабаадахые эрихэ, партийна ямаршье шатада ВКП(б)-гэй ЦК-дэ хүрэтэр, алибаа асуудалаар ба мэдүүлгэтэйгээр хандаха. Партийна ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха аргые уставной эрхэнүүд партиин гэшүүдтэ хайшан гэжэ олгоноб гэжэ пропагандист харуулха ёһотой.

Большевистскэ партиин үндэһэ һуури табигшад, партиие байгуулагшадай — В. И. Ленин, И. В. Сталин хоёрой ажабайдал болон ажал-ябуулга хадаа партида, хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшан арад зондо үнэн сэхээр алба хэлгын агууехэ үльгэр жэшээ мүн болоно. Коммунист бүхэн ямаршье юумэндэ өөрынгөө агууехэ багшанарые дагажа ябаха уялгатай.

Бүхы хөөрэлдөөн хадаа коммунистын үндэр дээдэ нэрэзэргэ тухай, Ленин—Сталинай партиин зэргэдэ байха ябадалай агууехэ нэрэ хүндэ тухай идеягээр нэбтэрэнхэй байха ёһотой. Пропагандист хадаа түүхэтэ жэшээнүүдые харуулжа болохо, гайхамшагта большевигүүд Свердлов, Дзержинский, Киров, Калинин, Фрунзе, Куйбышев, Орджоникидзе партида болон арадта алба хэхэ хэрэгтэ ами наһаяа эсэстэнь хүрэтэр үгэжэ, партида, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэгүй байһыень харуулха байна. Уран һайханай литература сооһоо большевигүүдэй героическа образуудые тэрэшэлэн харуулха хэрэгтэй. Манай парти коммунизмын хэрэгэй түлөө хэды гайхамшагта тэмсэлшэдые хүмүүжүүлһыень тэдэ образууд харуулна.

Энэ разделээр хөөрэлдөө хэхэдээ пропагандист һурагшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ удаадахи асуудалнуудые табижа болохо:

1. Хэн ВКП(б)-гэй гэшүүн байжа болохоб?
2. Партида абалгын гурим ямар бэ?
3. Коммунистын уялганууд ямар бэ?
4. Партиин гэшүүнэй эрхэнүүд ямар бэ?

Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэ зуураа, пропагандист болбол һурагшад Уставай дүримүүдые тайлбарилхадаа нютагайнгаа организациин ажабайдал дотор коммунистнуудай эрхэнүүдэй ямараар бэелүүлэгдэдэгые, өөрынгөө үндэр дээдэ уялганнуудые коммунистнуудай ямараар дүүргэдэгые жэшээ баримтанууд болгон харуулхын түлөө эрмэлзэхэ ёһотой.

ГУРБАДАХИ ЗАНЯТИ

«Партиин байгуулга» гэһэн разделээр хөөрэлдөөе пропагандист болбол партиин байгуулгын принципүүдые тайлбарилха ябадалһаа эхилхэ юм. Демократическа централизм хадаа партиин эмхидхэлэй байгуулгын хүтэлбэрилхы принцип мүн гэжэ пропагандист хэлэхэ ёһотой. Демократическа централизм хадаа бүхы хүтэлбэрилхы органууд доороһоо дээрээ хүрэтэр һунгагдадаг, партийна органууд өөһэдынгөө һунгагшадай үмэнэ үе үе болоод лэ тоосодог, хатуу шанга партийна дисциплинэ, үсөөнхидынь олонхидтоо мэдэлтэй байха, дээдэ органуудай шиидхэбэринүүд доодо органуудта заатагүй уялгата байха гэһэн удхатай.

Демократическа централизм хадаа партиин дура зоригой болон ябуулгануудай единствые хангана, партиин бүхы хүдэлмэриие нэгэ уг зорилгодо хандуулха, тэрэнэй политика ба практическа хүдэлмэридэ единэ шэглэл олгохо арга боломжо хангана.

Партиин хүтэлбэри болон байгуулгадахи демократическа централизм хадаа партиин эмхитэй ябадалай ба дайшалхы шадабариин үндэһэ һуури мүн.

Оршон мандаһан түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ хойшо большевистскэ парти үйлэдбэриин-территориальна шанжаар байгуулагдана гэжэ пропагандист саашань тайлбарилна. Иимэ ёһоор байгуулагдаһан ябадалынь хадаа олониитэтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэдэнь, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэд, колхознигууд, албахаагшадые эмхидхэхэдэнь партида туһална.

Партийна организацинууд ямар үндэһэ һуури дээрэ байгуулагданаб, бүхы партийна организацинуудай ябуулгануудай единство хайшан гэжэ хангагданаб, демократическа централизмын принцип бодото дээрэ хайшан гэжэ бэелүүлэгдэнэб гэжэ пропагандист хэлэжэ үгэхэ ёһотой. Пропагандист партиин дээдэ органууд тухай, нютагай хүтэлбэрилхы партийна органууд тухай, эхин партийна организацинууд болон тэдэнэй зорилгонууд тухай хэлэхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин практикаһаа жэшээнүүдые харуулха байна. Партиин ажабайдалда съездын, бүхэсоюзна партийна конференциин хэды ехэ удхашанартайе пропагандист хэлэхэ юм. Партиин политическэ, идейнэ, эмхидхэлэй центр, большевигүүдэй дайшалхы штаб мүн болохо партиин Центральна Комитедэй үүргэ тухай пропагандист хэлэнэ.

Партиин нютагай органуудай: союзна республикануудай коммунистическэ партинуудай ЦК-нуудай, крайкомууд, обкомууд, горкомууд, райкомуудай ямараар байгуулагдадаг ба хүдэлмэрилдэг тухай, коллективнэ хүтэлбэриин арга ямар үүргэ дүүргэдэг бэ гэжэ пропагандист хэлэхэ байна. Партиин нютагуудтахи органууд доодо тээхи партийна организацинуудаа хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг тухайнь һурагшад эли тодоор мэдэхэ ёһотой.

Нютагай партийна орган өөрынгөө городой, районой, областиин, хизаарай, республикын ажабайдалай бүхы талануудые хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг тухайнь хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол советскэ, ажахын болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг партийна хүтэлбэриин метод хадаа тэдэ органуудай түлөө хүдэлмэрилхэ, тэдэнэй түлөө бүхы юумые хэхэ гэһэн ябадал оройдоошье бэшэ, харин тэдэндэ саг үргэлжэ туһалха, тэдэниие бэхижүүлхэ, тэдэнэй туһаламжатайгаар социалистическэ байгуулалтын бүхы хэрэгые хүтэлбэрилхэ гэһэн удхатай гэжэ зааха байна. Нютагуудтахи хүтэлбэрилхы партийна органуудай хүдэлмэриин практикаһаа абтажа хэблэлдэ гүнзэгылэгдэһэн материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Пропагандист эхин партийна организацинуудай үүргэ тухай үргэнөөр хэлэхэ ёһотой. Эхин парторганизацинууд — партиин үндэһэ һууринь мүн. Эхин партийна организацинууд, хаана, хайшан гэжэ байгуулагдадаг бэ, предприятинууд дээрэ, эмхи зургаанууд, колхозууд, совхозууд, МТС-үүд дээрэ тэдэнэй үүргэнь ямар бэ гэжэ һануулха зуураа, пропагандист болбол эхин парторганизацинуудай зорилгонууд ямар бэ гэжэ хэлэхэ юм. Эхин парторганизацинууд хадаа олониитэ хүдэлмэришэд болон колхознигуудай дунда агитационно ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна, партиин политикые тайлбарилан ойлгуулна, партийна шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэ бэелүүлнэ. Эхин партийна организаци хадаа партиин райкомдо (горкомдо) практическа хүдэлмэридэнь туһална. Эхин парторганизаци хадаа үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, ажалай дисциплинэ бэхижүүлгэдэ, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ ажалшадые элсүүлнэ.

Эхин партийна организаци хадаа журамгүй задагай ябадалтай, хэрэгые хайша хэрэгээр архиддаг ябадалтай тэмсэнэ, хүдэлмэришэд, албахаагшад болон колхознигуудай культурно-ажаһуудалай условинуудые һайжаруулха тухай оролдоно. Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые предприятинуудай эхин парторганизацинуудай хиналха эрхэ гээшэ юуб, тиимэ эрхэ советскэ эмхи зургаануудай парторганизацинуудта яахадаа үгыб гэжэ тайлбарилха шухала.

Саашань пропагандист парти доторхи демократиин асуудалнууд тухай хэлэхэ юм. Парти доторхи демократи хадаа партиин ажабайдалда коммунист бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадаха, коммунист бүхэн ушар ёһо мэдэдэг байха гэһэн удхатай. Парти доторхи демократи хадаа партийна ажабайдалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ болон шиидхэлгэдэ, партийна хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэдэ партийна үргэн олониитые хабаадуулдаг ябадал дээрэ харагдана.

Партийна олониитэ хадаа активууд дээрэ, конференцинууд дээрэ, съездүүд дээрэ тоосооень дуулажа, дутуу дундануудыень шүүмжэлжэ, али нэгэн нүхэдые хүтэлбэрилхы органуудта һунгажа гү, али һунгангүй байжа, өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдые шалгадаг байха юм. Манай партиин Уставай эридэг ёһоор, парти дотор демократическа централизмые зүбөөр сахижа, партийна органуудай заатагүй һунгалта, кандидадуудые дэбжүүлхэ ба болюулха эрхэ, нюуса голосовани, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлэй сүлөөтэйгөөр хэгдэхэ ябадал,—эдэ бүхы ба эдээндэ адли хэмжээ-ябуулганууд хадаа партиин хүтэлбэрилэгшэдые партийна олониитын зүгһөө шалгаха ба хинаха хэрэгые хүнгэдхэнэ.

Партиин зэргэнүүдые бэхижүүлхын тулада, тэрэнэй организацинуудай дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхын тулада шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэл ямар удхашанартайб гэжэ пропагандист һурагшадай анхарал хандуулна.

Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэл хадаа хүнүүдэй ухаан бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдтэй амжалтатайгаар тэмсэхын тулада, практическа хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые усадхахын тулада хэрэгтэй юм.

Ехэрхэжэ ба һанаагаа амаржа болохогүй гэжэ нүхэр Сталин бидэнэрые һургана. Ехэрхэхэ, һанаагаа амарха, бээрхэхэ ябадалай бии байһан газарта, большевистскэ эрилтэ ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй үгы байһан газарта хэрэг ушар тогтошоод, урагшаа дабшахаяа болишодог байха юм.

Хөөрэлдөөнэй үедэ пропагандист һурагшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ удаадахи асуудалнуудые табина:

1. Манай партиин байгуулагдадаг үндэһэ һууринь бологшо демократическа централизм гээшэ юуб?
2. Партиин байгуулгын үйлэдбэриин территориальна шанжа гээшэ юуб?
3. Партийна органууд хайшан гээд байгуулагдадаг ба хүдэлмэрилдэг бэ?
4. Эхин парторганизацинуудай зорилгонууд ямар бэ?
5. Парти доторой демократи, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэл партиин ажабайдалда ямар удхашанартайб?

Хөөрэлдөөнайнгөө түгэсхэлдэ пропагандист болбол бүхы темын материалые шудалалгын дүнгүүдые гаргаха, һурагшадай амжалтануудые тэмдэглэхэ, дутуу дундануудыень зааха, өөһэдөө уншаха литературыень һурагшадта һайшаан дурадхаха байна.

С. АБАЛИН.

Нүхэр Ц. Гомбоев Улан-Удын ... зой эрхим стахановец юм. Тэрэ ... Октябриин хүндэлэлдэ абаһан ... гаяа уридшалан дүүргэбэ. Шэн ... тойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө ... хэр Гомбоев СССР-эй ой модоной ... хын Министерствээр «Социалисти... кэ мүрысөөнэй отличник» гэһэн ... чөгоор шагнагданхай. Зураг дээрэ: стахановец Гомбоев ажаллажа байна.

М. Минеевэй фото.

Нютагай Соведүүлтэ һунга...

һунгалтануудта бэлэдхэл

КОЛХОЗДОХИ АГИТКОЛЛЕКТИВ

Хориин аймагай Ашангын сомоной «III Интернационал» колхозой партийна организациин (секретаринь нүхэр Ринчинов) дэргэдэхи агитколлектив һайнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ коллектив 10 агитаторнуудһаа бүридэдэг. Нүхэр Ринчинов агитаторнуудтаа 3 дахин семинар үнгэргэжэ, һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ ябуулагдаха агитационно хүдэлмэриин гол зорилгонуудые тэдэнэй урда табиһан байна. Агитаторнуудынь даалгагдаһан участогуудайнгаа һунгагшадтай түсэбэй ёһоор хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Зүбхэн октябрь һара соо 78 дахин хөөрэлдөөнүүд үнгэргэдэжэ, тэдээндэ 1171 һунгагшад хабаадуулагдаа. Мүн энэ үе соо һунгуулиин кампанида зорюулагдажа ханын газетэнүүд 2 дахин ба «дайшалхы хуудаһанууд» 5 дахин гаргагдаа. Агитаторнуудынь колхознигуудтай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө һунгалтанууд тухай Дүримые, малай үбэлжэлгые үнгэргэхэ тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолые тайлбарилдаг, уласхоорондын байдал тухай, коммунизмын агууехэ барилганууд тухай тэдэндэ хэлэжэ үгэдэг байна.

Малшадай дунда агитационно хүдэлмэри илангаяа һайнаар ябуулагдана. Эндэ агитаторнуудай хүдэлмэриие группарторг нүхэр Д. Дымбрылов хүтэлбэрилдэг. Тэрэ өөрөө МТФ-е даагшаар хүдэлмэрилдэг юм. МТФ дээрэ улаан булан һайнаар түхеэрэгдэнхэй, тэндэ харуулан ойлгуулха агитаци, библиотекэ эмхидхэгдэнхэй. Нүхэр Дымбрылов гансахан МТФ-гэй бэшэ, мүн ОТФ, КТФ ба СТФ-гэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Малшадта зорюулагдажа «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ 21 хэһэг, «Бурят-Монгольская Правда» 2 хэһэг, «Красная Заря» гэжэ аймагай газетэ 12 хэһэг, «Колхозное производство» гэжэ журнал ба бусад хэблэлнүүд абтадаг байна. Улаан булан соонь «Родина» гэжэ радиоприемник тодхогдонхой. Малшад үдэшэ бүри улаан булан сугларжа радиогоор элдэб һониннуудые шагнадаг юм.

Нүхэр Дымбрылов агитационно хүдэлмэриие малшадай урда табигдажа байһан ажахын зорилгонуудые, илангаяа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалтай нигта холбоотойгоор үнгэргэдэг. Һаяхан гүрэнэй комисси түс колхозой малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгажа үзэхэдөө «һайн» гэһэн сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Д. Намжилон.

ХҮДӨӨГЭЙ АГИТАТОРНУУД

Нютагай Соведүүдтэ һунгалтын һунгалтануудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулан Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Сталинска Конституциин агуу ехэ принципүүд, советскэ һунгуулиин системэ ба һунгалтанууд тухай Дүримые агитаторнууд һунгагшадта тайлбарилжа үгэнэ. Агитаторнууд нүхэд Н. Будажапов, Д. Дашицыренова ба М. Ангадаева гэгшэд колхознигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые ходоол һонирхолтойгоор үнгэргэнэд.

П. Содбоев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ВКП(б)-гэй Хориин айкомой пленум

ВКП(б)-гэй Хориин айкомой IV пленум һаяхан боложо, аймагай партийна организациин партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэриин дутуунууд ба хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр М. Болдохонов элидхэл хэхэ зуураа, партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриин зарим амжалтанууд тухай тогтобо.

Саашань элидхэлшэ хадаа ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой ба олон партийна организацинуудай ажахын хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулжа, партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ ябадалаа һулруулһан тухай тэмдэглэбэ.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро ба олон эхин партийна организацинууд советскэ ба ажахын организацинуудта саг үргэлжэ туһалхын, тэдэниие политическэ ба ажал хүдэлмэриин талаар шадабаритай кадрнуудаар бэхижүүлжэ, тэдэнээр удхуулан ажахыгаа хүтэлбэрилхын орондо, ажахын жэжэхэн асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэжэ, участогуудайнгаа хүдэлмэриин түлөө тэдэнэй харюусалгатай байха ябадалые доошолуулһан байха юм.

ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой ба партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин дутуу дундаһаа дулдыдажа, аймагай Советэй гүйсэдком ба ажахын эмхи зургаанууд үүсхэл багатайгаар хүдэлмэрилнэ.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро хадаа колхозууд, МТС-үүд, предприятинууд, илангаяа һургуулинууд ба эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай ажабайдалда анхарал багаар табина.

Олохон эхин партийна организацинуудта партийна суглаанууд зохихо бэлэдхэлгүйгөөр, идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэнэ. Тиимэ жэшээнүүд «Дружба», Ждановай нэрэмжэтэ, «Улаан Одон», «Родник», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта, Курбын леспромхозой ба бусад эмхи зургаануудай партийна организацинуудта үзэгдэнэ.

Партийна эхин организацинууд партийна нээмэл суглаануудые хэжэ, тэрээн дээрэ партийно-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээ болишоһон байха юм.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро хадаа аймагай партийна активай суглаануудые үсөөн үнгэргэдэг, эдэ суглаанууд дээрэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэ ябадал һулаар хүтэлбэрилдэг, активай шүүмжэлэл ба дурадхалнуудаар хаһа саг соогоо хэмжээ абадаггүй байгаа.

ВКП(б)-гэй айкомой ба партийна эхин организацинуудай зүгһөө коммунистнуудай болон ажалшадай дунда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ ябадалые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилдэггүй дээрэһээнь шүүмжэлэлые хабшаха, шүүмжэлэл хэһэн хүнүүдые мүрдэхэ ябадал гарадаг байна.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро ба олохон партийна эхин организацинууд аймагай партийна активай суглаанай тогтоолнуудые хаһа саг соонь дүүргэдэггүй, тиимэ дээрэһээ партийно-гэгээрэлэй системэдэхи һуралсалай шэнэ жэлые саг болзоротонь эхилээгүй, занятинуудай таһалдаһан ба идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэһэн ушарнууд үзэгдэһэн байха юм.

ВКП(б)-гэй айкомой ба партийна эхин организацинуудай зорилго хадаа, — гэжэ нүхэр Болдохонов үргэлжэлүүлбэ, — партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр шангадхаха, энэ хүдэлмэриие ажахын хүдэлмэритэй зүбөөр зохилдуулан эрхилхэ ябадал болоно.

Удаань элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн боложо. Пленумдэ хабаадагшад ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой хүтэлбэриин метод ба хүдэлмэриие эрид шүүмжэлһэн, хүдэлмэриинь һайжаруулха практическа дурадхалнуудые оруулһан байна.

Нүхэр Макаров (МГБ-эйн районно таһаг) партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие аймагай партийна организациин һулаар табиһан дээрэһээ, гүрэнэй ба нитын интересүүдтэ харша ябадалнуудай гарадаг байһые тэмдэглэбэ. Нитын зөөри хулгайлха, ажал хүдэлмэридөө гээгдэжэ гараха баримтанууд олон үзэгдэнэ. ВКП(б)-гэй айкомой бюро ба партийна эхин организацинууд иимэ ябадалтай һулаар тэмсэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ВКП(б)-гэй айком ба тэрэнэй секретарь нүхэр Болдохонов хадаа Курбын леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдэй буруу ябуулгые аршалха үзэл баримталһан юм. Тиимэһээ тус леспромхозой хүдэлмэри мүнөөшье һулаар ябажа байдаг. «Красный партизан» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Пластинин саг үргэлжэ архи уудаг ба хүдөө ажахын артелиин Уставые хододоо эбдэдэг байна, гэбэшье ВКП(б)-гэй айкомой бюро хэмжээ абахын орондо, тэрэниие аргадажа байдаг заншалтай.

Хандагайн леспромхозой директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Хандажапов үгэ хэлэхэдээ, ВКП(б)-гэй айкомой бюро ба айкомой таһагууд партийна эхин организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхын орондо хооһон захиралтануудые үгэдэг заншалтай гэжэ тэмдэглэбэ.

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо партийна хамтын суглаанууд идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэрдэг дээрэһээ коммунистнуудые большевистскээр хүмүүжүүлжэ шаданагүй гэжэ Курбын зооветучастогые даагша нүхэр Дубинин тэмдэглэбэ.

Удаань аймагай газетын редактор нүхэр Ринчинов үгэ хэлэхэдээ өөрынгөө органдо хэблэгдэһэн материалнуудай нүлөө ехэтэй байхын түлөө ВКП(б)-гэй айкомой тэмсэдэггүй байһан тухай тэмдэглэлээ.

Мүн нүхэд Харламов (аймсоведэй гүйсэдком), Давыдова ба бусад үгэ хэлэжэ, партийна болон гүрэнэй жаяг заршамай һула байһан тухай шүүмжэлэл хэһэн байха юм.

ВКП(б)-гэй айкомой пленум болбол партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаһан байна.

АДУУН ҺҮРЭГЫЕ ҮБЭЛЭЙ САГТА БЭЛШЭЭХЭ ТУХАЙ

Мүнөө жэлдэ малай үбэлжэлгын асуудал урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд орёо байна. Юуб гэхэдэ, колхозуудай мал һүрэгүүд эртэ үбһэ эдихэ баатай болонхой. Гэхэ зуура, олохон колхозууд тэжээл дутамагаар бэлэдхэһэн байха юм. Тиимэһээ адуу малые үбэлдөө бэлшээхэ хэрэг гараба. Энэ ушар малшадай хүдэлмэриие бэрхэтэй болгоо.

Адуу малаа бүрин бүтэнөөр харууһалхын, тоо толгойень олошоруулхын ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө, бүхы колхознигуудай ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үнэн сэхээр оролдоод байбалнь, бүхы бэрхэшээлнүүдэй амжалтатайгаар зайсуулагдахань лабтай. Малнуудые, илангаяа адуун һүрэгые, үбэлэй үедэ бэлшээхэ хүдэлмэри зүбөөр ба шадамараар эмхидхэхэ шухала. Тиимэһээ, адуун һүрэгые үбэлдөө хайшан гэжэ адуулха тухай колхозно малшадта, тусхайлан хэлэбэл, адуу харагшадта зүбшэл үгэхые хүсэгдэнэ.

Адууе үбэлдөө бэлшээхэ гээшэ орёо асуудал юм. Энээнтэй дашарамдуулан, колхозуудай урда иимэ зорилгонууд табигдана:

1. Адууе бэлшээхэдэ таарамжатай бэлшээринүүдые олохо.

2. Адуун һүрэгые сүүдхэлэн адуулха гурим тогтоохо.

3. Үбэлдөө хэрэглэгдэхэ элдэб бэлшээринүүдэй хагданай запасые ба тэдэнэй хэр шэмэтэй байһые тодорхойлхо.

4. Адуулганда ябаха адуун һүрэгтэ бүдүүн тэжээлэй хэды шэнээн хэрэгтэй болохо байһые тодорхойлхо.

5. Бэлшээри дээрэ баригдаха ёһотой адуунай хорой, база ба бусад барилгануудай хэмжээе тодорхойлхо.

6. Адуулганда ябаха адуу моридой тоое ба наһые тодорхойлхо.

7. Адуушадай тоое, тэрэшэлэн адуушадта үгтэхэ дулаан хубсаһанай ба бусад хэрэгсэлэй тоое тодорхойлхо шухала.

Адуугаа харууһалха хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, колхоз бүхэн тэдэ гол шухала хэмжээнүүдые хараадаа абалсаха зэргэтэй. Тиигээгүй һаа, адуулган эмхигүйгөөр үнгэргэгдэхэ ба адуунай үхэхэ хорохо ябадал тохёолдожо магадгүй.

Энэ хүдэлмэриин эртэнһээ, жэжэ зүйлнүүд хүрэтэрөө хараалагдаа һаань, үбэлэй адуулгын хангалтатайгаар үнгэргэгдэдэг байһые Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой ахалагша адуушан нүхэр Банзаровай дүй дүршэл харуулна. Адуугаа үбэлдөө халуулан бэлшээжэ ондо оруулха хэрэгые эртээнһээ, һайнаар бодомжологдоһон түсэбэй ёһоор эмхидхэдэг байһанай ашаар нүхэр Банзаров бүдүүн тэжээлээ гамтайгаар гаргашалан, адуун һүрэгөө хоролтогүйгөөр үбэлжүүлнэ. Адуу моридынь дунда ба дундаһаа дээшэ шадалтайгаар үбэлжэдэг байна.

Үбэлдөө адуулха таарамжатай услови байгуулхын тула, адуу моридоо бэлшээреэр хангаха асуудалда анхарал табиха шухала. Манай эндэхи условидо хадануудай нэмэри талын бэлшээриие хэрэглэхэдэ таарамжатай байдаг. Үбэлэй бэлшээриин газарнуудта байха адуушадай байра, тэрэшэлэн залуу адуунай, унамхай моридой, эртэ түрэхэ гүүдэй байха байрануудые, хуудам газарнуудта халхабшатай базануудые бариха хэрэгтэй.

Мүн адуу моридоо уһалууряар хангаха ябадал хараадаа абалсаха шухала. Бурдаһатай ба шанга хүйтэн үедэ хэрэглэгдэхэ бүдүүн тэжээлэй страховой запасаар адуу моридые хангахын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Адуун бүридэ үбэлэй турша соо 10 центнерһээ доошо бэшэ бүдүүн тэжээлэй страховой запас байгуулагдаха ёһотой. Шухала хэрэгтэй бүдүүн тэжээл адуулгын газарнуудта эртээнһээ абаашагдаһан байха зэргэтэй.

Адуун һүрэгые бүрин бүтэнөөр харууһалга адуушадай составһаа гол түлэб дулдыдадаг. Тиимэһээ, үбэлдөө адуудые адуулха хэрэгтэ дүй дүршэлтэй хүнүүдые томилхо шухала. Колхозуудай правленинүүд адуушадаа дулаан хубсаһаар, һайн эдеэ хоолоор хангаха ёһотой. Адуушад хадаа адуугаа тураангүйгөөр, үхүүлэнгүйгөөр, гүүдые унага хаюулангүйгөөр харууһалха уялгатай. Адуугаа хоролтодо оруулхагүйн тула адуушан бүхэн хадаа бэлшээхэ гуримые һайтар сахиха ёһотой.

Үбэлэй үедэ адуу моридые таруугааршье, мүн монсогойронгёоршье адуулхада болохо байна. Бэлшээриин нормонь уларилһаа, адуу моридто тэрэнэй нүлөөлэлгэһөө дулдыдадаг юм. Һалхигүй үдэрнүүдтэ адуун байра тойроноо зүг бүри тээшээ бэлшэжэ эдеэлдэг. Уларилай муудан хүйтэрхэдэ, адуун һалхи уруу бэлшэжэ, шэнэ хагда бэдэрдэг байна. Адуун һүрэгэй жэдэн бэлшэлгэнь хагданай ямар байһанһаа ба температураһаа дулдыдадаг. Хагданай хомор ба хүйтэнэй шанга байха бүринь адуунай жэдэн бэлшэлгэ улам түргэдэдэг. Ехэ хүйтэн үдэрнүүдтэ адуун һүрэг монсогойрон бэлшэдэг. Тиихэдэнь, адуун ехээр дааража эхилээ гэжэ мэдэхэ ёһотой. Иимэ ушарта адуугаа хүйтэн һалхинһаа халхалагдаһан нэмэри газарта абаашажа бэлшээхэ хэрэгтэй. Бүри хүйтэрхэдэнь адуу морид бэлшэхээ болёод, бэе бэедээ хашалдан, монсогойржо зогсодог байха юм. Тиигэжэ дулаасаһанайнгаа һүүлээр адуун дахин бэлшэжэ эхилдэг.

Энээниие хараадаа абажа, хүйтэн үдэрнүүдтэ адуун һүрэгэй монсогойрон бэе бэедээ шэбээлхэ ябадал эмхидхэхэ шухала. Тиихэдээ томо адуудые 50-һаа 85 хүрэтэр, залуу адуудые 100 хүрэтэр бүлэглүүлхэ хэрэгтэй.

Саһанай ехэ байхада, адуу морид хадаа хагдантай хамта саһа эдилсэжэ, хото соогоо хүйтэ абадаг. Хотынь хүйтэ абахагүйн тула адуун һүрэгые үбһөөр халуулха шухала. Үбэлэй бэлшээриин участогууд тусхай түсэбэй ёһоор ээлжэлүүлэн хэрэглэгдэхэ байна. Үбэлэй түрүүшын хахад соо, ехээр хүйтэрөөгүй байхадань, хуудам газарнууд гү, али базануудһаа холын бэлшээринүүд хэрэглэгдэхэ ёһотой. Нэмэри газарай бэлшээринүүдые үбэлэй түлэг хүйтэн соо, январь ба февраль һарануудта, хэрэглэхын тула нөөхэ шухала. Хүйтэнэй үедэ адуудые нэмэри газарһаа холо абаашажа адуулхада, тамираа ехээр барадаг ба даарадаг юм. Мүн үндэр хагдатай бэлшээринүүдые үбэлэй түлэг хүйтэндэ хэрэглэхэдэ таарамжатай байна. Юуб гэхэдэ, саһан дороһоо хагда малтажа эдеэлхэдэнь бэлэн байдаг. Үбэлэй хүйтэн үедэ нэмэри, хадын үбэрэй бэлшээринүүдтэ адуун һүрэгөө адуулха хэрэгтэй.

Үбэлэй адуулгын үедэ адуунай монсогойрон шэбээлхэ (хододоо ба түр зуурын) газарнуудтай байха шухала. Хододоо шэбээлхэ газарнууд һалхинһаа халхалагдаһан нэмэринүүдтэ байха үшартай. Тэндэ һалхи бурдаһанһаа хамгаалха һарабша, хашаа гэхэ мэтын барилганууд, тэрэшэлэн племенной залуу адуудые оруулха дулаалагдаһан конюшнинууд түхеэрэгдэхэ зэргэтэй.

Адуунай шэбээлхэ байрануудай хэмжээнь адуу моридой тооһоо дулдыдан, адуун бүридэ 7—10 дүрбэлжэн метр талмайтай байха ёһотой.

Түр зуура шэбээлхэ газарнууд бага зэргын һалхи бурдаһанһаа адуудые хамгаалдаг. Тиимэһээ, энээндэ хадын хабшуу, ганга, жалга, бургааһа шугы ба шүргэ халхабша гэхэ мэтэ хэрэглэгдэдэг. Түр зуура шэбээлхэ газарнууд ехэ һалхи бурдаһанһаа адуун һүрэгые хамгаалжа шадахагүй болобошье, адуудые үбэлжүүлгэдэ юрэнхыдөө ехэ удхашанартай.

Адуун һүрэгые халуулхын тула һайн шанартай тэжээл хэрэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, шанар муутай тэжээлһээ шалтагаалжа, адуу моридто элдэб үбшэн хүрэжэ магад. Түрэхэ гүүдтэ буритай ба хүр үбһэ үгэбэл, унага хаядаг байна. Тиимэһээ түрэхэ гүүдтэ үгтэхэ үбһэ тэжээлые һайтар шалгажа үзэхэ шухала.

Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэжэ байхадаа үбһэ тэжээлэй шанарые сэгнэхэ, үбһэ ба һолоомын тусхай һүринүүдые ахалагша адуушадта даалгажа үгэхэ хэрэгтэй. Эрхим шанартай үбһэеэ адуунай тураһан үедэ гү, али гүүдэй түрэхэ ойротоһон хойно, үбэлэй хоёрдохи хахадта хэрэглэхээр үлөөхэ ёһотой. Энэ үедэ, мүн шанга һалхи шуурганай үедэ адууе, илангаяа түрэхэ гүүдые, һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Шэмэ багатайшаг үбһэ ба һолоомые үбэлэй түлэг хүйтэнэй үедэ хэрэглэхэдэ болохо. Ушарынь, энэ үедэ адуун тэжээл голохоёо болидог гээшэ.

«Комсомол» колхозой адуушан нүхэр Банзаров декабриин 15-һаа мартын 25 хүрэтэр, уларилай байдалые хараадаа абалсан, адуудаа иимэ нормоор халуулхые шухалада тоолодог байна гэбэл:

Харууһалга	Уларилай байдал	Нэгэ толгойдо үгэхэ нормо (килограммаар)	Ажаглалта
Халуулаад бэлшээлгэ	бараг	3—4	
Һуниндөө үбһэ эдюулээд, үдэрынь бэлшээлгэ	хүйтэншэг	6—8	
Байралжа үбһэ эдилгэ	хүйтэн	10	
Байралжа үбһэ эдилгэ	шанга хүйтэн ба һалхитай	12	шэбээлүүлэн харууһалха

Тэжээлээ арбилхын тула адуудаа бага багаханаар аад, олон дахин эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ адуун үбһэеэ хоггүйгөөр эдидэг, мүн тэдэнэй хэды шэнээн тэжээл хэрэглэхэ байһые зүбөөр тодорхойлходо туһалдаг юм. Хэрбээ хог үлөөдэггүй байгаа һаань, тэжээлэй нормые нэмээхэ, хог ехээр үлөөдэг һаань — хороохо хэрэгтэй.

Үдэртөө адуулаад, һүнинь халуулдаг һаа, адуугаа 2 гү, али 3 удаа (үдэшэ 1 дахин, һүни 2 дахин) эдеэлүүлхэ шухала. Энэ ушарта һүни үгэхэ тэжээлэй сүүдхын нормын 80—85 процентнь гаргашалагдадаг. Бэлшээхээ болибол, сүүдхэдээ 5—6 дахин эдеэлүүлхэ, һүни гаргашалдаг тэжээлэй нормые 50—60 процент хүрэтэр бага болгохо шухала. Тэжээл химгадахын ба элдэб үбшэнэй дэлгэрхэгүйн тула адуу моридые ясли сооһоо эдеэлүүлхэ хэрэгтэй.

Тураһан адууе үбэлдөө һүрэгөөрнь илгажа тусгаарлаад, һайн шанартай үбһөөр халуулха ба нормыень дээшэлүүлхэ шухала. Аргын байбал, тураһан адуун бүридэ сүүдхэ соо 1,5-һаа 2 килограмм хүрэтэр овёс гү, али дэбтээһэн ячмень үгөө һаа һайн.

Адуун һүрэгые уһалууряар хангаха шухала. Үбэлдөө, бэлшээридэ гарадаггүй байхадаа, нэгэ томо адуун сүүдхэ соо 12-һоо 50 литр хүрэтэр уһа уудаг гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ элирхэйлэгдэнхэй.

Манай эндэхи условидо, адуун саһа эдижэ ундаа харяагаад, оройдоошье уһалангүй ябадаг байха юм. Энэнь һурамхи адуунда хөро хэдэггүй, гэбэшье дулаагаа ехээр гээхэ ба үбһэ тэжээл ехээр хэрэглэхэ ябадалда хүргэдэг байна. Шэбээлхэ үедөө гэшхэгдэһэн муухай саһа эдеэ һаань, адуучда элдэб халдабарита үбшэн хүрэдэг.

Тиимэһээ колхозууд хадаа үбэлэй бэлшээри дээрэ, адуунай шэбээлхэ газарнуудта уһалуури эмхидхэхэ уялгатай. Тэндэ гол мүрэнэй, нуур сөөрэмэй үгы һаань, худаг малтаха хэрэгтэй.

Адуу моридой садхалан байхадань уһалхые һайшаагдана. Үлэн байгаад хүйтэн уһа уухадаа адуун үбшэлжэ болохо юм.

Адуунда һүни үбһэ эдюулээд, үдэр бэлшээдэг байбал, үглөөгүүр бэлшээридэ гаргахаһаа урид нэгэ дахин уһалхада болоно. Адуун һүрэгэй бүхэли сүүдхэ соо адуулганда ябадаг гү, али һүниин сагта үбһэнэй багаар үгтэдэг байбал, үдэһөө оройтонгүй тэдэниие уһалха хэрэгтэй. Хүйтэн үдэр уһалхынгаа урда тээ адуундаа заабол үбһэ үгэхэ шухала. Адуунай шэбээлдэг үедэнь хоёр дахин: үглөөнэй 9—10 часта ба нарлнай орохын урда тээ — үдэшын 4—5 часта уһалхада таарамжатай.

Адуу моридой үдэшэ уһа багые уугаа һаань, хоноод гү, али үнжөөд хоёр дахин уһалхада болоно.

Аймагуудай хүдөө ажахын таһагууд хадаа адуун һүрэгые үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хэрэгые саг үргэлжэ шалгажа байха, үбэлэй адуулга эмхидхэхэ ябадалдань колхозуудта туһалха ёһотой.

Колхозно адуушад үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ба үбэлжэлгын үедэ бүхы хүсөөрөө, үнэн сэхээр ажаллан, моринажал хүгжөөхэ хоёр жэлэй түсэбөөр табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ зэргэтэй.

А. БАЛДАЕВ, зоотехник.

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн дабагдашагүй

Конференциин делегадай тоосоон

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай цехүүдэй нэгэ уужам һанай зал соо мянга холо гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд сугларба.

Советскэ Союзай столица — Москвада болоһон эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна хоёрдохи конференциин делегат нүхэр Е. П. Пивановатай уулзалгын сугларые профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Л. Д. Харинчик нээбэ.

Трибуна дээрэ нүхэр Е. П. Пиванова. Делегадайнгаа дүлэтэмэ үгые суглараашад онсо анхаралтайгаар шагнана.

— Бидэнэр эб найрамдалай түлөөбди! Корейдэ ээрхэлгэ тонолжо дай үүдхэһэн американо-английска империалистнуудта хатуу шанга сохилто габьяата ажалаараа үгэжэ, тэдэнэрые хазаарлахабди гэһэн оломиллион советскэ хүнүүдэй мэдүүлгые Бүхэсоюзна конференци батадхан дабтаба — гэжэ делегат хэлэнэ. — Хоёр зуун миллион советскэ арадай нэгэн дуугаараа һунгаһан 1172 делегадууд Союзуудай Байшангай колонно Зал соо сугларба. Тэдэнэр—хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай болон советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд. Буурал еагаан толгойтой эрдэмтэд, бушуу шамбай залуушуул бултадаа нэгэн хүн шэнгеэр эб найрамдалай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ үни удаан саг соо эб найрамдал, эбтэй зетэй байдал хангалгада зорюулһан шиидхэбэри бүгэдын һайшаалтайгаар баталан абаа, — гэжэ нүхэр Пивановагай мэдүүлхэдэ, нэрьемэ альгаташалга болоно.

Манай ороной эрхимэй эрхим хүнүүд энэ конференцидэ байлсаба. Советскэ Союзай ба Социалистическэ Ажалай Геройнууд, Сталинска шангай лауреадууд, алдарта стахановецууд, мэдээжэ эрдэмтэд ба бусад өөрынгөө түрэл Советскэ правительствын политикые дүүрэн һайшааба, Агууехэ багша нүхэр И. В. Сталинда эльгээһэн амаршалгынгаа бэшэг соо конференциин делегадууд эб найрамдалые бүхы дэлхэй дээрэ хангахые хүсэжэ байдаг советскэ арадай хүсэл зоригые элирхэйлэн харуулһан байна.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна конференциин делегатка нүхэр Е. П. Пиванова болбол тус конференци дээрэ бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгресстэ ошохо советскэ делегадуудта үгтэһэн Захяанууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Суглаанда хабаадагшад конференциин шиидхэбэриие, тэрэшэлэн өөрынгөө делегадай ябуулжа байһан хүдэлмэриие үнэн зүрхэнһөө һайшаагаа.

Тиигээд тэдэнэр жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр хүрэтэр, эрхим һайн показательтайгаар дүүргэхын түлөө эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаха гэжэ шиидэбэ.

Нэгэн дуугаар һайшааба

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна хоёрдохи конференциин шиидхэбэринүүдтэй танилсалгада зорюулагдаһан митингнүүд, суглаанууд олон тоонон ажалшадай идэбхитэй хабаадалгатайгаар, Улан-Удын Городской районой предприятинуудаар боложо байна. Суглаа, митингнүүдтэ хабаадагшад дай үүдхэгшэ американо-английска империалистнуудта хараал шэнгээһэн үгэнүүдые хэлэнэ. Эхэ оронойнгоо экономическа болон сэрэгэй хүсэ шадалые улам бэхижүүлэлсэхын түлөө тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ.

— Корейдэ американо-английска шуһата империалистнуудай хэжэ байгаа хорото хэрэгые эрид буруушаанаб. Энээнэйнгээ түлөө зэмээ амсаха сагынь дүтэлөө. Юуб гэбэл, Кореяын арад эб найрамдалай тала баригшадай лагерьта байжа, сүлөөрэлгын дай хэжэ байна. Үнэн хэрэг илагдадаггүй. Энээниие түүхэ харуулаа,—гээд гүрэнэй пивын заводой коллективэй суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн стахановка Шергина омогтой дорюунаар мэдүүлээ.

Трибунада удаа удаагаар гаража, үгэ хэлэһэн нүхэд Караев, Банин ба бусад дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү дүлэтэмэ халуун үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Энэ асуудалаар болоһон оёдолой фабрикын коллективэй хамтын суглаан дээрэ тус фабрикын директор нүхэр Кичигин тодорхой элидхэл хэбэ. Үдэрэйнгөө нормонуудые 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэн ажаллажа, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэлгээр Агууехэ Октябриин революциин 33 жэлэй ойе тэмдэглэхэ гэһэн уялга оёдолшод абаад, эршэ зангидан ажаллажа байна.

Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, жэлэйнгээ программые үглөө мүнөө дүүргэхээ байна.

Суглаануудта байлсагшад конференциһээ нүхэр И. В. Сталинда эльгээгдэһэн бэшэгые ба Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгресстэ ошохо советскэ делегадуудта үгтэһэн Захяае бүримүһэн һайшаана.

Дайе эб найрамдал илаха

Зүүн-Сибириин уһан замай Улан-Удын пристаниин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад һайханаар шэмэгдэһэн өөрынгөө улаан булан соо олоороо сугларба. Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Гасёнок эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна хоёрдохи конференциин дүн тухай тобшоошье һаа, һонирхолтой элидхэл хэбэ.

—Советскэ хүнүүд эб найрамдалай түлөө эрид шангаар тэмсэнэ. Манай арад ажана амгалан ажаһуухые, баатарлиг ажалаараа инаг Эхэ оронойнгоо экономическа хүсые улам саашань һалбаруулан бадаруулхые хүсэнэ. Тиихэдэ американо-английска империалистнууд шуһата дайн сэрэг үүдхэнэ. Эб найрамдалай тала баригшад эдэ шуһашадай хорото муухай хэрэгые таһалдуулха байха. Дай үүдхэгшэд прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ зэмээ амсаха байха. Юуб гэхэдэ, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөе хүсэн түгэлдэр Советскэ Союз, манай вождь агууехэ Сталин толгойлно,—гэжэ элидхэлшын хэлэхэдэ, суглаашад нэрьемэ альгаташалга хэбэ.

Удаа тээнь үгэ хэлэһэн стахановец Иванов, рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Морозов болон бусад Бүхэсоюзна хоёрдохи конференциин шиидхэбэриие, Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгресстэ ошохо делегадуудта үгтэһэн Захяае дүүрэн һайшааба.

ПЛЕМЕННОЙ МОРИДОЙ ВЫСТАВКЭ

1950 оной октябриин 29. Тарбагатай тосхонои улицанууд һайндэрэй янзатайгаар шэмэглэгдэнхэй. Һайндэрэйхеэр хубсалһан үбгэд ба хүгшэд, хүбүүд ба басагад дуугаа дуулалдан, хадын боориdo түхеэрэгдэһэн аймачна ипподром тээшэ үглөөгүүрһээ хойшо ошонод. Ипподром дээрэ саг зуура табигдаһан олон киоскнууд, выставкэдэ хабаадалсаһан колхозуудай столовонууд, мүн адуу мори үсхэбэрилгөөр һайн амжалта туйлаһан түрүү адуушад, моришод, КТФ-нүүдые даагшадай портредүүдтэй транспарантнууд байна. Талмай дээрэ колхозуудай уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд зугаа наада харуулнад, элдэб дуунуудые дууланад.

Үглөөнэй 10 час. Выставкомой түрүүлэгшэ нүхэр Балдаев племенной моридой аймаг хоорондын выставкые нээбэ. Удаань, Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой колхознигууд түрүүлэн, выставкэдэ ерэһэн колхознигуудай ба моридой парад болобо. Олон зуугаад харагшадай хажуугаар гурбан моридой зэргэшээнүүд гүйлгэлдэн гарана. Зэргэшээ бүхэндэ нэгэ жүһэнэй морид хүллэгдэнхэй. Моридынь лентнүүдээр гоёогдонхой, һамбайнуудынь боогдонхой, дугаагуудтань хэдэн олон хонхонууд уягданхай, наярхай түерхэй бололдон үнгэрнэд. Зэргэшээнүүд дээрэ гоёор хубсалһан колхознигууд гармониин хүгжэм доро дуу дуулалдан ябанад. Дээрэнь улаан тугууд намилзана. Улаан буд мүр лээгүүрээ һөөлжүүлэн уяһан, улаан бүһэнүүдые бүһэлһэн боожоод зэргэшээнүүдэй боожонуудые баринхай. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тиимэ 5 зэргэшээ, 20 одинарна экспонадуудые выставкэдэ асараа.

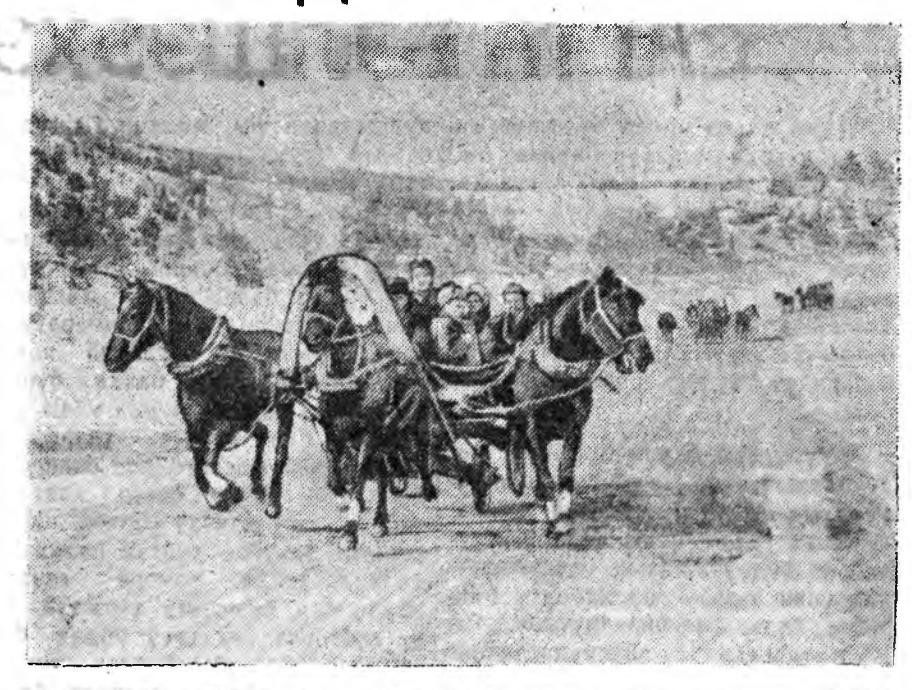
Мүн энэ аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой «Пилот» гэжэ нэрэтэй азаргые, тэрэнэй унагые— Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой «Отлет» гэжэ нэрэтэй азаргые ба бусад гоё һайхан бэетэй азарганууд ба гүүдые хаража, хүнүүд урматайгаар хөөрэлдэнэд.

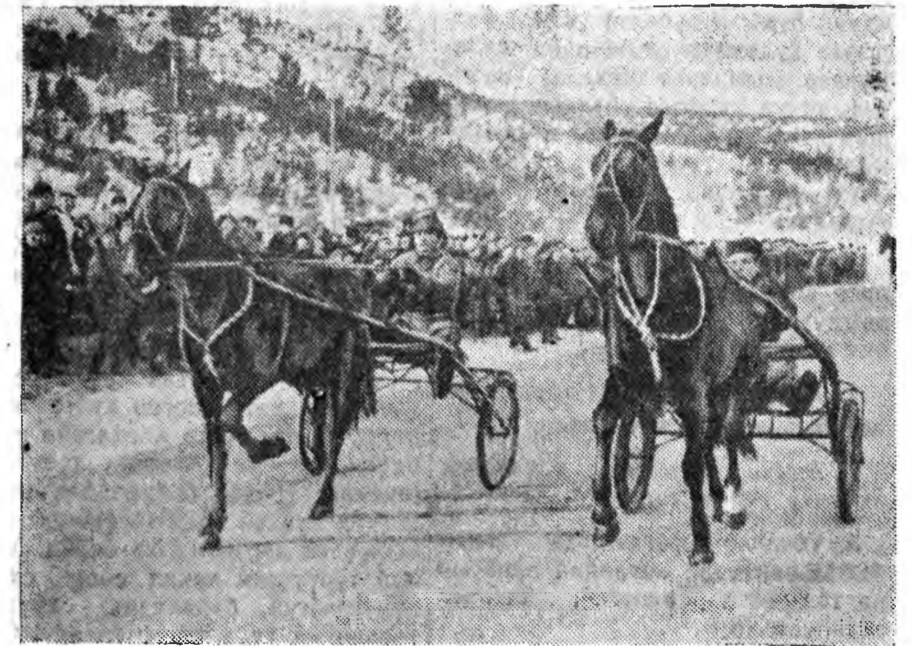
Удаань, Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой племенной томо азарганууд ба гүүд парадта гараба. Түрүүлэн ябаһан ородой тачанка дээрэ үргэн ехэ ковёр дэлгээтэй. Тэрээн дээрэ арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай портрет.

Һүүлээрнь Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үндэрнүүд, томонууд ба тарганууд племенной морид ябана. Нэгэ зүһэнэй 10 моридые хүллэһэн тачанка бүгэдые гайхуулба. Хойноһоонь Тарбагатайн аймагай «Искра», «Гигант», «Авангард», Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм», Калининай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудай морид болон гурбан моридой зэргэшээнүүд гүйлгэлдэн гаранад.

Выставкэдэ хоёр аймагуудһаа 15 колхозууд хабаадалсаа. Хамта 130 экспонадууд табигдаһан байна. Морин ажал дээрэ эрхим амжалтануудые туйлаһан адуушад, моришод, мориной товарна фермэнүүдые даагшад выставкэдэ олоороо ерээ. Тэдэнэй дунда Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой суута адуушан, аймсоведэй депутат Бато Банзарович Банзаров бии. Энэ нүхэр адуун һүрэгөө жэл бүри тобир тарганаар харууһалдаг, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр абадаг юм. Байгша ондо 30 гүүнһээ 30 унага абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Тэрэнэй хүршэ —«Гигант» колхозой адуушан Василий Фетисов хоёрдохи жэлээ адуушаар ажаллажа байбашье, һайн амжалтануудые туйлана. Энэ жэлдэ 44 гүүнһээ 44 унага абаа. Тэдээнтэй зэргэлээд адуу мори үсхэбэрилхэ 2 жэлэй түсэбые 115,6 процент дүүргэһэн Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой КТФ-е даагша Степан Фастович Сысоев, мүн хоёр жэлэй түсэбые 100,6 процент дүүргэһэн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Артамон Акундинович Кушнарев, 44 гүүнһээ 44 унага абаһан Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой адуушан Григорий Миронович Калашников ба бусад байна.

Парадай һүүлээр экспонадуудые харалга болоо. Эндэ ерэһэн олон зуугаад харагшад үндэр томо азаргануудай ба гоёнууд бэетэй гүүдэй хажууда удаан байжа, тэдэнние һайхашаан харанад. Һүүлээрнь урилдаанай тэргэнүүдтэ хүллэһэн племенной моридой урилдаан болобо. Хоёр наһатай племенной азаргануудай дундаһаа Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой «Айгир» гэжэ азарга (гүйлгөөшэ Филатов) эгээл һайн саг харуулба. 1600 метрые 3 минута 12 секунда соо гүйжэ гараа. Ехэ наһатай племенной азаргануудай дундаһаа Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой «Отлет» гэжэ азарга (гүйлгөөшэнь ахалагша моришон Овчинников) түрүүлжэ, 1600 метрые 2 минута 30 секунда соо гүйн гараа. Энэ хадаа манай республикын колхозуудай гүйгөөшэ бүхы моридто эгээн богонихон саг болоно. Энэ азаргын эсэгэ 16 наһатай «Пилот» энэ зайе 2 минута 36 секунда соо гүйжэ, унагандаа гартаһан ба хоёрдохи һуури эзэлээ.

Зураг дээрэ: (дээрэһээ) Колхозно зэргэшээнүүд выставкын парадта. Колхозуудай хатарша морид ипподромой урилдаанай харгыда гараба. Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» ба «Комсомол» колхозуудай эрхим адуушад В. Фетисов, Б. Банзаров. Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой семейскэ хор.

М. Миневэй фото.

Племенной моридой зэргэшээнүүдэй ба тачанкануудай парадаар выставкэ дүүрэбэ. Энэ выставкэ хадаа Тарбагатайн ба Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозууд племенной һайн моридые амжалтатайгаар үсхэбэрилхэ арга боломжотой гэжэ харуулаа.

Үдэшэлэн соцкультурын байшан соо моринажалай түрүүшүүлэй зүблөөн боложо, адуу мори үсхэбэрилгын 2 жэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд гаргагдаһан ба выставкэдэ хабаадагшад республикын бүхы моришод — колхознигуудта хандажа, моринажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхыень уряалһан хандалга баталан абаһан байна. Тус зүблөөндэ Сэлэнгын, Иволгын, Байкало-Кударын, Кабанскын ба бусад хэдэн аймагуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Мүн эндэ моринажалай түрүүшүүлдэ шангууд барюулагдаба. Моринажалые хүгжөөлгөөр түрүү һууринуудые эзэлһэн Тарбагатайн аймагай «Гигант», Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта нэгэдэхи шангууд—2000-2000 түхэриггэй түгэд тоног зэмсэгтэй урилдаанай тэргэнүүд барюулагдаа. Хоёрдохи шангуудые Мухаршэбэрэй аймагай «Искра», «Комсомол» колхозууд абаа. Түрүүшүүлэй дундаһаа нэгэдэхи шангуудые (500 түхэриг) адуушад Банзаров, Фетисов, Калашников, техник-үрэжүүлэгшэ Ездин, КТФ-нүүдые даагшадай дундаһаа нэгэдэхи шангуудые (750 түхэриг) Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой КТФ-е даагша Сысоев, Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой КТФ-е даагша Павлуцкий гэгшэд абаһан байна. Хамта 42 түрүүшүүл шагнагдаа.

Зүблөөнэй һүүлээр уранһайханай самодеятельностиин ехэ концерт болоо. Тэрээндэ Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой семейскэ хор эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Б. Мунгонов.

Тибедтэ Арадай-сүлөөлэлгын армиин дабшалта тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, ноябриин 2. (ТАСС). Тибетскэ фронтһоо Синьхуа агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Тибедтэ добтолжо байгаа Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнууд Лхасаһаа зүүн хойшоо 600 километрын хараанда байгаа Чанду (Чамдо) гэжэ шухала городые октябриин 19-дэ сүлөөлбэ.

Тибетскэ хүн зоной уряалаар, Арадай-сүлөөлэлгын армиин хэдэн колонно октябриин 7-до Тибедтэ ехэ добтолго хэжэ эхилбэ. Тэдэнэр дэлхэйн эгээн үндэр уулата районуудай нэгэн соогуур ябажа үнгэрһэн ба энэ райондо бэе бэедээ тон дүтэ урдадаг Янцзы, Меконг ба Салуэн мүрэнүүдэй эхинүүдые гаталһан байна.

Октябриин 11-дэ, Меконгын эхиндэ байдаг Нинцзинь городто Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнуудай нэгэнэй хүрэжэ ошоходонь, тибетскэ 9-дэхи полк буһалгаа хэжэ, Арадай-сүлөөлэлгын армиин талада ороһон байна. Национальна үсөөнхид тушаа ниитэ программа дотор хараалагдаһан политикые мэдэжэ абаһан дээрэһээ Арадай-сүлөөлэлгын армиин талада орообди гэжэ энэ полкын солдадуул ба офицернүүд мэдүүлбэ.

Октябриин 19-дэ, Чанду городто Арадай-сүлөөлэлгын армиин түрүү частьнуудай хүрэжэ ошоходонь, тэндэ гарнизонно алба хэжэ байһан тибетскэ сэрэгүүд городһоо хойшоо ба баруун тээшээ зугадаһан болобошье, бүһэлэгдээд, бута сохигдобо.

Плендэ абтаһан сэрэгэйхидэй тоодо 2 англичанин ба 2 индиец байба. Тибетскэ армида гадаадын эдэ хүнүүдэй юу хэжэ байһанние элирүүлхэ зорилгоор мүнөө мүрдэлгэ хэгдэжэ байна.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнуудай ерэхэдэ, Чандугай хүн зоной һайндэр болобо. Мусульманинууд, түбэдүүд ба хитадууд, тэрэ тоодо ламанар улицануудта гаража Арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгүүдые амаршалба.

Ород хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг „Арадай Хитад“ гэжэ журналай түрүүшын номер Пекиндэ гараба

ПЕКИН, ноябриин 2. (ТАСС). «Арадай Хитад» гэжэ политическэ хоёр неделиин журнал ород хэлэн дээрэ хэблэгдээд, Пекиндэ гараа. «Прогрессэй 33 жэл» гэжэ Сун Цзин-линь гэгшын ба «Хитадта эб найрамдалай түлөө кампани» гэжэ уранзохёолшо Мао Дуниин шэнжэлэл тус номерто толилогдоо.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү дайнай эдэбхитэ ябуулгануудые хэбэ гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин ноябриин 3-да дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Анчжугай (Аньсю) баруун тээхи райондо Арадай армиин частьнууд байлдаануудые хэжэ, урагшаа амжалтатайгаар дабшана. Анчжугай (Аньсю) хойно ба зүүн хойно Арадай армиин добтолжо байгаа частьнууд дайсанай амиды хүсэндэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулба. Хүсэдбэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, Арадай армиин частьнууд энэ райондо болоһон байлдаануудта дайсанай 1500 гаран солдадууд болон офицернүүдые алаһан ба шархатуулһан байна. 2 мянга гаран хүн плендэ абтаа. Элдэб калибрын 150 гаран ехэ буунууд ба миномёдууд, 300 шахуу автомашина ба сэрэгэй бусад эд зөөри абтаа.

Зүүн эрье дээрэ Хамхынай (Канко) хойто райондо ба Сенглзин райондо байлдаанууд боложо байна.

Маршаллай түсэбөөр Англида үгтэхэ зүйлнүүдые хаһахань

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). Маршаллай түсэбөөр Англида үгтэдэг зүйлнүүдые ехээр хаһахаяа байһан тухай английска финанснуудай министр Гэйтскелл гэгшэдэ США-гэй правительство мэдээсээ гэжэ Юнайтед пресс агентствын лондонско корреспондент бэшэнэ.

ООН-эй Генеральна Ассамблеи[й] табадахи сесси

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). ООН-эй генеральна секретарие томилхо тухай асуудалаар үгэ буляалдаан Генеральна Ассамблейн мүнөө үглөөнэй заседани дээрэ үргэлжэлөө.

Аюулгүйн Соведэй һайшаан дурадхалгүйгөөр Генеральна Ассамблейн шиидхэбэреэр ООН-эй генеральна секретарь Трюгве Лие энэ тушаалдань 3 жэлээр байлгаха ябадал зүб гэжэ харуулхые оролдоһон англо-американска лагериин түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэ тушаа СССР-эй делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинский үгэ хэлэбэ. ООН-эй Уставые ба Аюулгүйн Соведэй эрхэнүүдые тоонгүйгөөр, генеральна секретариин тушаалда Трюгве Лие байлгаха гэһэн һэдэлгэ хадаа ООН-ие ба тэрэнэй Уставые доромжолһон хэрэг мүн гэжэ СССР-эй делегациин толгойлогшо зааба.

Корейскэ асуудал тушаа англо-американска олонхидой политикые дэмжэһэнэйнь түлөө «хэһээхын» тула Трюгве Лин кандидатурые советскэ делегаци буруушаана гэһэн баталалгын үндэһэгүй байһание А. Я. Вышинский харуулаа. Энэ баталалгын үндэһэгүй байһаниинь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, СССР-эй делегаци хадаа корейскэ политикые Трюгве Линһээ дутуугүйгөөр дэмжэдэг кандидадуудыешье (жэшээлхэдэ Ромуло) дэмжэхээр бэлэн гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Трюгве Лин эрхэнүүдые һунааха ябадалые советскэ делегаци ямар ушарһаа буруушаанаб гэхэдэ, Трюгве Ли хадаа ООН-эй генеральна секретариин уялгануудые бэелүүлхэдэ таарахагүй нюур гээшэ. Энээнние бусад оронуудайшье делегацинууд мэдэрһэн байгаа гэжэ А. Я. Вышинский хэлэбэ.

ООН-эй генеральна секрета[ри] кандидатура тухай нэгэн һана[...] шиидхэбэри абахын тула Аю[...] гүйн Соведэй шэнэ хүсэлэлгэ [...] гахыень А. Я. Вышинский да[...] дурадхаба.

ООН-эй генеральна секретари[...] тушаалда Трюгве Лин эрхэ[...] дые хуулита бэшээр һунааха [...] дал хадаа Уставай принципүүд[...] бүхы ООН-ие доромжолһон [...] дал болохо, мүн Устав ту[...] ООН-эй эмхидхэгдэһэн конститу[...] тушаа, үсөөнхид тушаа олонхи[...] дура зоргоороо аашалһан ябад[...] болохо байгаа гэжэ СССР-эй [...] легациин толгойлогшо тэмдэгл[...] Энэ конституцине хүндэдхөө[...] һаа, манай организаци байжа [...] дахагүй, харин үхэхэ байна [...] А. Я. Вышинский мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Египедэй түл[...] лэгшэ Салах-эл-дин-бей үгэ х[...] жэ, энэ асуудалые ООН-эй Ус[...] вай принципүүдтэй зохилдуу[...] шиидхэхыень делегадуудые ур[...] лаа. ООН-эй генеральна секре[та]риин тушаалда нэгэ бэшэ, хар[...] хэдэн кандидатурые Генерал[ьна] Ассамблей дээрэ зүбшэн хэлсэх[...] зүб байха һэн гэжэ тэрэ мэдүүл[...] Советскэ Союзай делегаци[...] оруулһан резолюциин проект[...] Египедэй делегаци бүрин дэмжэ[...] гэжэ Салах-эд-дин-бей түгэсхэл[...] хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр голосовани [...] лобо. Һайшаан дурадхалнууд[...] Аюулгүйн Соведэй хэхэ хүрэт[...] энэ асуудал хаража үзэлгые хо[...] шолуулха гэһэн советскэ дурадх[...] 37 голосоор буруушаагдаа. Тэ[...] дурадхалай түлөө 9 делегаци го[...] лосовалаа. 11 делегаци һанал[...] бариба.

Энээгээр Генеральна Ассамбл[ейн] үглөөнэй заседани дүүрэбэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй немецкэ конгрессэй урда тээ

БЕРЛИН, ноябриин 1. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессте ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй немецкэ конгрессте бэлэдхэн, эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөн бүхы Германи дотор пилээд үргэн болоо. 8 гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй пражска зүблөөнэй һүүлээр, энэ хүдэлөөн илангаяа шангарба.

Германска демократическа республикын территори дээрэ, тэрэшэлэн Баруун Германида олоной суглаанууд боложо, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй немецкэ конгрессте делегадуудые һунгана. Стокгольмско Уряада гар табиха кампанине шангадхахабди, Баруун Германие дахинаа зэбсэгжүүлхэ ябадалда эсэргүүсэн эрид тэмсэхэбди, пражска зүблөөнэй дурадхалнуудые бэелүүлхын тула бүхы хүсөө зорюулхабди гэжэ эб найрам[да]лай түлөө тэмсэлшэд үгээ үг[...]

Штралезунде городтохи эб на[й]рамдалай түлөө тэмсэлшэ[дэй] районно комитет предприятину[удай] дээрэ, һургуулинуудта ба об[щежити]нануудта пропагандистнууда[й], агитаторнуудай группануудые [...] хидхэхэ программа зохёогоо.

Баруунай эзэмдэлгын засагай[...] хидай ба аденауэровскэ полици[...] зүгһөө террор хэбэшье һаа[...] Баруун Германи дотор эб най[рам]дал хүдэлөөн улам үргэ[...] ба үргэдэжэ байна. Эб найрам[да]лай түлөө тэмсэлшэдэй немец[кэ] конгрессте ошохо делегадууд[...] һунгахадаа, германска хүн [...] болбол англо-американска имп[е]риализмын гэмтэ муухай түс[...] бүүдтэ эсэргүү эрид шууд тэмс[...] хэ, демократическа үндэһэ һуур[...] дээрэ Германиин нэгэдэлгые хэ[...] гаха ба эб найрамдал хамгаал[...] гэһэн арадай дура зориг тухай[...] бүхы дэлхэйн үзэнэ мэдүүлхые[...] делегадуудтаа даалгаба.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессте США-һаа делегадуудые һунгалга

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 2. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессте бэлэдхэхэ американска комитедэй секретариин уялгые дүүргэгшэ Мюир гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй организацинуудаар эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессте делегадуудые һунгалга бүхы ор[он] дотор болобо. Мюирэй тэмдэг[...]лэһэнэй ёһоор, мүнөө һунгагдаа[д] байһан 36 делегадууд хадаа бүх[ы] зэргын хүн зонние түлөөлнэ. Делегадуудай дунда Стокгольмск[э] Уряада гар табюулалгада эрх[и]мээр хабаадагшад бии.

Трумэнай резиденциин дэргэдэ болоһон буудалсаан тухай Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 1. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Блэйр-Хауздахи» Трумэнай саг зуурын резиденциин үбэр талада револьвернүүдээр буудалсаха үедэ Трумэнай харуулай 3 полицинхид ба бусад хоёр хүн алуулаа. «Люгер» түхэлэй револьвернүүдээр зэбсэглэгдэһэн хоёр хүн хадаа Трумэнай байһан «Блэйр-Хауз[д]» орохые һэдэхэ үедэнь буудалсаа[н] болоо гэжэ тэндэ байһан хүн[...] батална. Трумэн хадаа дайна[й] үеын английска штабай начальн[ик] Джон Дилл гэгшэдэ табигдаһа[н] памятнигай нээлгэ дээрэ байлс[а]хын тула «Арлингтон» гэжэ үхэ[...]рын газар ошохоор бэлдэжэ ба[й]һан байгаа.

США-да антикоммунистическэ аашанууд

ВАШИНГТОН, ноябриин 3. (ТАСС). Ноябриин 1-дэ президент Трумэнай саг зуурын резиденциин дэргэдэ болоһон буудалсаае американска хархис этэгээдүүд ороной прогрессивнэ ажал ябуулагшадта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн провокацинуудые үүдхэхэ шэнэ шалтагаан болгон ашаглана. Жэшээлхэдэ, сенадтахи үсөөнхидэй ударидагша республиканец Уэрри (Небраска штадһаа) хэблэлдэ толилхо мэдүүлгэ соогоо, президентын резиденциин дэргэдэ болоһон буудалсаантай дашарамдуулан, прогрессивнэ нюурнуудай бүгэдэнниитын арест[...]нуудые дары хэхэ тухай захира[...]тые Трумэнай дары үгэхые эриб[э], «Хорлон һүйдхэгшэ бүхы нюурну[у]дые» гүрэнэй тушаалнуудһаа дар[ы] зайлуулхые, тэрэшэлэн Маккарэн[ай] фашистска хуулиин үндэһэ һуу[ри] дээрэ бүридхэгдөөгүй байһанай[...] түлөө коммунистическэ партиин бү[]хы ударидагшадые арестовалхы[е] эриһэн байна.

Харюусал-атай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84, Для междугородных переговоров—16.

Н—02423. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10 000.